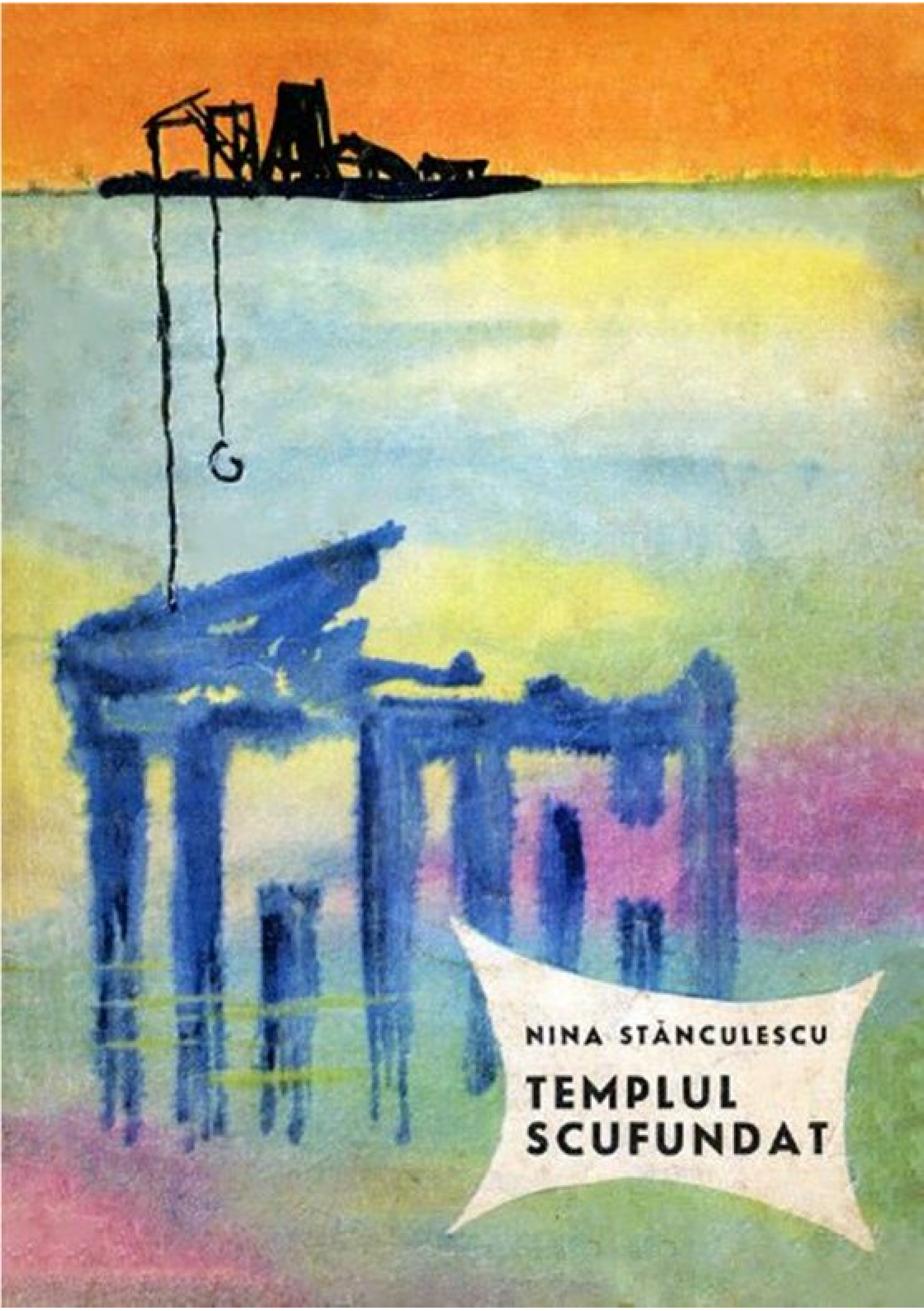

NINA STĂNCULESCU

TEMPLUL SCUFUNDAT

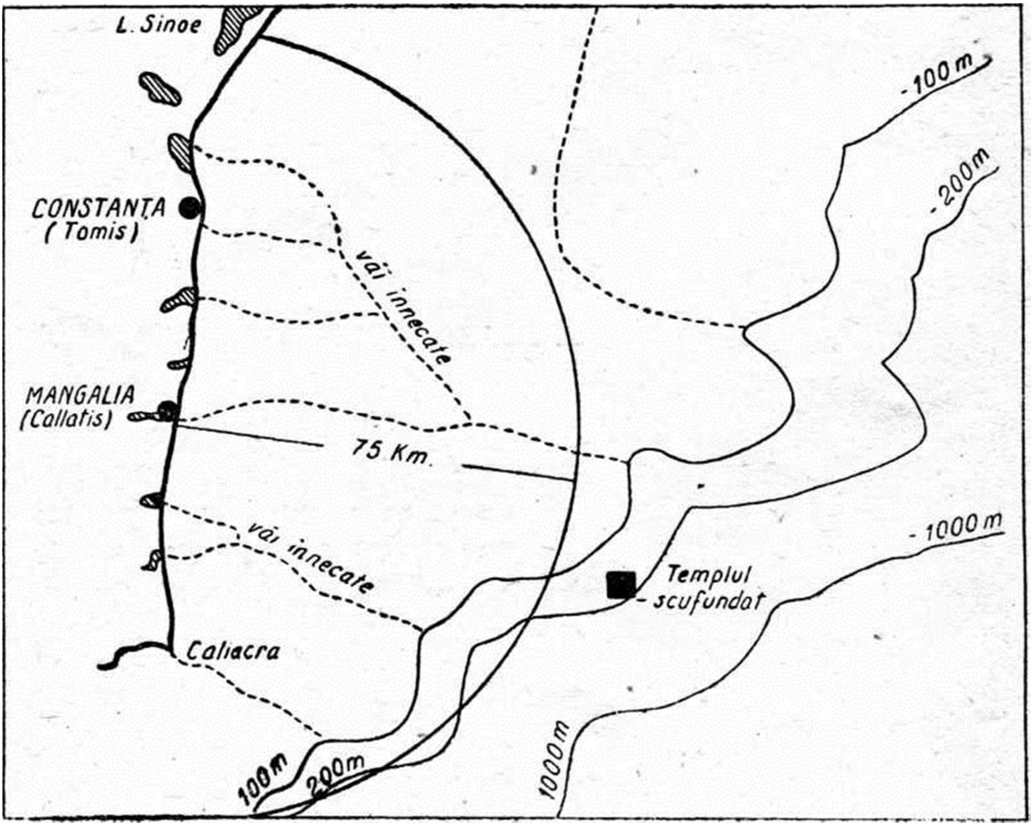
NINA STĂNCULESCU

TEMPLUL SCUFUNDAT

Versiunea digitală 2.0 – aprilie 2025

Realizată după volumul apărut la Editura Tineretului, Bucureşti, 1964

Ilustraţii şi copertă: Ecaterina Draganovici
Versiunea digitală nu include ilustraţiile din ediţia tipărită

L. Sinoe
CONSTANȚA
(Tomis)
MANGALIA
(Callatis)
Caliacra
văi înnecate
văi înnecate
75 Km.
Templul scufundat
-100 m
-200 m
-1000 m
100m
200m
1000m

PARTEA I

1

— Lia! Lia! O veste formidabilă!

În laborator năvăli Emil Gordun. Odată cu el pătrunse o rafală de vânt.

Se învârti prin laborator cu părul zburlit, agitând în mână o coală de hârtie. O căuta pe Lia. Dar dinaintea lui răsăriră, pe deasupra unor halate albe, trei perechi de ochi uluiţi, necunoscuţi. Erau ai celor trei studenţi practicanţi: o fată şi doi băieţi.

Descumpănit, vru să se întoarcă.

— Ei, ce-i? se auzi din colţul celălalt al laboratorului glasul liniştit al soţiei.

Şi de-abia atunci o zări, lângă un microscop, întorcându-şi către el faţa zâmbitoare, sub cocul imens de păr blond.

Se repezi într-acolo, făcându-şi loc printre cele trei halate albe şi fluturând de zor coala de hârtie

— Auzi? Un lucru nemaipomenit!

Lia râdea acum cu toată faţa, cu ochii alungiţi, uşor miopi, cu gura tinerească puţin ironică:

— Adevărat? Şi despre ce e vorba?

Gordun îşi trase lângă ea unul din scăunelele de alături, din faţa mesei lungi de laborator şi-i întinse lângă microscop coala de hârtie pe care stăteau rânduite şiruri lungi de litere vechi greceşti.

— Asta-i ultima inscripţie pe care-am scos-o de la maşina electronică! O inscripţie de la Callatis, din agorá[1].

Lia se porni să râdă de-a binelea:

— Bine, dar tradu-mi! Sau spune-mi barem ce scrie!

— Nu râde! o ameninţă Gordun. Ascultă! Şi urmări cu degetul pe hârtie: *„Întrucât Glaukos al lui Hefaistion, dovedindu-se plin de râvnă pentru cetatea noastră, a dăruit cetăţii suma de 350 stateri[2] de aur pentru refacerea templului lui Poseidon din Marea Neagră, poporul hotărăşte să fie lăudat Glaukos al lui Hefaistion şi înscris printre binefăcătorii obştii şi să fie încununat la toate întrecerile cu cunună de aur[3].”*

---

[1] agorá – piaţa principală, piaţa publică în cetăţile Greciei vechi, în acelaşi timp centru comercial, unde se găseau construcţiile principale şi se ţineau şi adunările poporului.

[2] stater – monedă de argint la vechii greci, care valora 4 drahme. Staterul de argint valora 20 de drahme.

[3] Formă de cinstire a unui cetăţean la vechii greci, pentru merite deosebite. Acesta avea dreptul să poarte la serbări şi întreceri sportive, ca un semn de distincţie, o cunună de aur pe cap.

— Nu pricep nimic! se încruntă Lia Gordun. Ce-i atât de nemaipomenit?

Între timp, cei trei studenţi se apropiaseră şi priveau şi ei, curioşi, la inscripţie.

— Aşteaptă! strigă Gordun, cu răsuflarea tăiată. Şi continuă: *„prezentul decret să fie săpat prin grija heghemonilor[4] pe două stele de piatră şi aşezate una în agorá, iar cealaltă în faţa templului lui Poseidon din Marea Neagră, la o depărtare de 400 stadii[5] de ţărm”.*

Gordun se opri şi o privi pe Lia, entuziasmat.

— Ei bine? întrebă ea, fără să-nţeleagă.

— Cum, tot nu pricepi? se necăji el. Poate n-ai ascultat cu atenţie. „Templul lui Poseidon din Marea Neagră.” Care-i ăsta? Poţi să-mi spui?

Lia aruncă o privire descumpănită celor trei tineri din spate:

— Ce mă pricep eu la treburile voastre arheologice! O fi vreunul!

— Poate pe o insulă! îi veni în ajutor Liei unul din tineri, cel mai înalt şi cel mai blond.

— Exact! se întoarse către el Gordun. Pe o insulă! N-are unde să fie în altă parte! Apoi o privi pe Lia: Acum ai înţeles?

— Iartă-mă, zâmbi iar Lia, stânjenită, dar nu văd nimic deosebit.

— Păi care insulă, Lia? Ca-re?

Din spate, studentul cel blond interveni iar:

— Poate Insula Şerpilor!

— Dacă nu te superi, îi răspunse nerăbdător Gordun, pe Insula Şerpilor se găsea templul lui Ahile. Şi era în cu totul altă parte: la Hieron Stoma – gura marelui fluviu – adică Dunărea de azi. Iar altă insulă nu mai există!

Rămaseră un timp tăcuţi.

— După câte înţeleg, spuse într-un târziu Lia, aşezându-şi mâna pe rotiţa microscopului din faţa ei, e vorba de un templu care trebuie să se fi scufundat!

— Întocmai, Lia! sări Gordun de pe scăunel. Un templu scufundat! Altă posibilitate nu e!

— Dar daţi-mi voie! interveni studenta. Dacă e o greşeală? Nu s-ar putea ca maşina electronică să fi interpretat în aşa fel încât să schimbe tot înţelesul? Cum s-ar putea să nu se fi auzit până acum de acest templu, dacă ar fi existat în realitate?

---

[4] heghemoni – în constituţia vechii Grecii erau magistraţi, conducători ai oştii. În inscripţiile de la Histria apar cu atribuţii civile, ca aceea de a supraveghea scrierea şi expunerea diferitelor decrete ale oraşului.

[5] stadiu – măsură itinerară, la vechii greci, de 184,97 metri.

— Trebuie cercetat blocul original al inscripţiei! o susţinu şi celălalt student, clipind cu îndoială.

— Am văzut blocul! strigă Gordun. Nu e nicio greşeală, nicio omisiune, textul e redat „electronic” de fidel – dacă se poate spune aşa. Şi tocmai asta e, adăugă el, ţintind-o pe studentă: De acest templu s-a mai vorbit! În unele inscripţii din secolul al V-lea am găsit fraze de felul acesteia: *„Trecând neguţătorii în drumul lor pe la templul lui Poseidon...”* sau *„S-a dus Aristomenos afară din cetate, la templul lui Poseidon...”* Am ştiut de el. Dar n-am ştiut unde se afla. Şi mai era ceva ciudat: în nicio inscripţie din secolul al IV-lea – secol în care inscripţiile au devenit numeroase – nu se mai pomeneşte de el. Acuma însă îmi explic: templul se scufundase şi în secolul al IV-lea n-a mai existat!

Surâse privindu-i. Le înfrânsese toate îndoielile. Vru să adauge iar că descoperirea era uluitoare, dar vorbele se stinseră înainte de-a le rosti. Dintr-odată îşi dădu seama că acolo, în laborator la Lia, nimeni, nici chiar ea, nu-şi dădea seama de importanţa acelei descoperiri. Spuse aproape fără voie:

— Poate v-am întrerupt dintr-o cercetare importantă! Am năvălit aşa... fără să-mi cer voie!

Lia izbucni în râs:

— Nu ne-ai întrerupt.

Şi cum râsul ei îl făcu să se încrunte, îi puse mâna pe braţ cu gingăşie:

— Crede-mă, îmi dau seama că trebuie să fie o descoperire importantă! Ţi-o spun sincer!

Gordun îi îndepărtă uşor mâna, apucă hârtia pe care o întinsese lângă microscop şi o făcu sul.

Cei trei tineri se trăseseră la o parte şi şuşoteau între ei. Nu se mai vedeau decât ca o grămăjoară de halate albe alături de mesele albe, scaunele albe şi pereţii albi, de plastic.

Fără să mai adauge nimic, Gordun se ridică, îi salută şi ieşi la fel de năvalnic cum venise.

Tinerii se-ntoarseră dintr-odată.

— Tovarăşe Gordun... începu cel blond.

Dar rămase cu vorba în vânt. Gordun plecase.

— Credeţi că s-a supărat? o întrebă pe Lia.

Lia aşeză liniştită o nouă lamelă în microscop.

— Nu s-a supărat! Aşa e el! Şi adăugă: înseamnă, te rog: *crustaceu nepigmentat, torace cilindric...*

Laboratorul Liei se găsea la doi paşi de blocul în care locuia. Aşa încât nu era nevoită să ia un helicopter ca să ajungă acasă.

Începea să se întunece. Lumina de noapte a oraşului făcea însă totdeauna bine ochilor ei obosiţi de lupe şi microscoape. În acel sfârşit de secol douăzeci casele erau noaptea luminate de reflectoare blânde, fluorescente, ascunse privirilor, care scăldau totul ca într-o apă translucidă, cu nenumărate nuanţe şi reliefuri.

Când deschise uşa apartamentului, auzi dinăuntru o zarvă de glasuri strigând, vociferând şi în primul moment se sperie. Apoi îşi dădu seama că nu era decât televizorul.

Puiu, băieţelul ei de doisprezece ani, sări din întuneric şi îi alergă în întâmpinare.

Lia aprinse lumina şi se aplecă să-l îmbrăţişeze:

— Ai venit mai devreme?

— Da, că poimâine plecăm în tabără, la Braşov. Plecăm la o uzină de aeronave. Facem şi excursii în munţi şi ne uităm cum se construiesc tot felul de aeroplane, helicoptere, aerogări, hidroavioane...

— Psss! se minună Lia, dezbrăcându-şi jacheta uşoară şi aşezând-o în dulapul din perete. Dar de ce n-ai dat drumul aerului condiţionat? E o căldură aici de nu poţi să răsufli!

Şi apăsă pe unul din butoanele unui panou din perete.

— Acolo, în tabără, îi spunea Puiu, învârtindu-se prin casă plin de importanţă, cu mâinile la spate, întocmai cum făcea tatăl lui, am să fiu atent cum se construiesc aeronavele în cele mai mici amănunte! Şi după aceea am să construiesc la noi în atelier un model de helicopter, special pentru tine...

— Măi, măi, ce mândră am să fiu! îi spuse Lia, dând la o parte glastra de flori din mijlocul mesei şi întinzând faţa de masă. Dar tata n-a trecut pe-aici?

— N-a trecut! dădu hotărât Puiu din cap. Şi lui am să-i lucrez o aeronavă, s-o aşeze pe birou. Trebuie să fie...

— Nici n-a telefonat? întrebă Lia, îndreptându-se spre videotelefon.

— Cine? întrebă Puiu.

— Cum cine? Tata, bineînţeles!

Şi Lia declanşă magnetofonul, ca să afle cine-i căutase în lipsă. Auzi: „arheologul Tudor Moina – Cosmos 48,7; Gheorghe Proca – fundul mării 20,1”.

— Mamă, se învârtea în jurul ei Puiu. Trebuie să ne luăm bocanci cu ţinte!

— Numaidecât stăm de vorbă! îi spuse Lia şi vru să apese pe butoanele videotelefonului, când uşa apartamentului se deschise larg şi Gordun năvăli în încăpere la fel de furtunos cum intrase şi-n laborator.

Se repezi la Puiu şi-l ridică în sus.

— Ştrengarule, ai venit acasă?

— Tăticule, strigă vesel Puiu, prinzându-i-se de gât, nu mă mai ridica în braţe, sunt băiat mare...

— Iartă-mă, uit mereu! râse Gordun. Dar pe genunchi am voie să te ţin?

— Tăticule, plec în vacanţă la o tabără de pionieri la Braşov, la o uzină de aeronave, ca să vedem cum se construiesc şi...

— Şi crezi că numai tu pleci în vacanţă? râse Gordun, apucându-l de ureche în glumă. Ia să vedem dacă ghiceşti unde plec eu! Dar n-o să-ţi treacă prin minte: în fundul mării!

— Unde? făcu ochii mari Puiu.

— Emil! Ce prostii sunt astea? se sperie Lia. Nu vrei chiar de-adevărat...?

Gordun o întrerupse, însă, agitat:

— Era să uit! M-a căutat cineva la telefon?

— Vezi pe listă, îngăimă Lia, încă năucită. Unul din cosmos, altul din fundul mării...

Gordun apăsă pe butoanele videotelefonului.

— Tudor?... Ce cauţi în Cosmos?... Păi tocmai acum să te recreezi?... Şi cu Sanda?... Lasă cosmosul, ştii tu ce-am găsit? Templul lui Poseidon, acela despre care se vorbeşte în nişte inscripţii din secolul al V-lea. Ţi-aduci aminte?... Exact! Auzi tu unde se află: pe o insulă din Marea Neagră, scufundată!... Întoarce-te, frate, am nevoie de tine, ce mai, şi de Sanda, ai înţeles?... Ia te uită, Cosmos!... Vă aştept... Când?... Da, poimâine dimineaţă să fiţi la staţiunea piscicolă de lângă Mangalia... Neapărat, ai auzit?... Bine, s-a făcut, te aştept!... La revedere!...

Lia şi Puiu îl priveau încremeniţi.

Lia îl strângea pe Puiu lângă ea, fără un cuvânt.

Gordun de-abia întrerupse legătura cu Tudor şi formă un alt număr.

— Alo... Proca, vă rog... Pro-ca... da, Proca... Procaaaa... n-aud nimic... Cum, tu eşti?... De ce nu vorbeşti mai tare?... Ce cauţi în fundul mării, noaptea?... Adevărat, uitasem că voi pescuiţi noaptea... Măi, poimâine de dimineaţă vin la tine, la staţiunea piscicolă... Suntem mai mulţi, chiar aşa, să căutăm ruine în fundul mării... Cum?... Lasă că-ţi explic eu... Rămâi cu bine!

Opri legătura.

Se-ntoarse gâfâind spre Lia:

— Închipuie-ţi că la institut toţi arheologii sunt plecaţi la săpături şi n-am putut găsi să iau cu mine decât un epigrafist – Anatol, un băiat tânăr, abia ieşit de pe băncile...

Puiu se repezi la Gordun:

— Te duci să cauţi o insulă scufundată în fundul mării?

— Toate le pricepi matale! râse Gordun. Chiar aşa! Nu te-ai înşelat deloc!

— Ia-mă şi pe mine! strigă Puiu. Ia-mă neapărat!

— Păi parcă spuneai de o tabără...

— Am mai fost în tabără! Dar în fundul mării...

— Vai de mine! se plânse Lia. Ce-ţi trece prin minte, Emil? Nu-ţi ajunge că scormoneşti tot pământul, acum mai răscoleşti şi marea?

— Exact, Lia! Răscolesc marea! Şi împreună cu Puiu, dacă n-ai nimic împotrivă!

Puiu se căţără pe masă şi-i sări de gât:

— Eşti cel mai scump tată de pe faţa pământului şi din tot cosmosul...

— Ai auzit? râse Gordun spre Lia, apucându-l pe Puiu de după mijloc. Acum ce mai spui?

— Dar bine, tu eşti scufundător? îşi frângea Lia mâinile. Asta-i treabă complicată. Marea e adâncă. Şi pe urmă nu ştii că fundul Mării Negre e otrăvitor? Are hidrogen sulfurat!

— Ce spui! păru că se sperie Gordun. Crezi că aveam de gând să respir sub apă?

— Dar e o nebunie, Emil! Nu te las nici pe tine, cu atât mai puţin pe Puiu...

— Mai vorbim noi! Hai să mâncăm ceva!

Şi Gordun, lăsându-l jos pe Puiu, se îndreptă spre ferestruica din perete, pe unde se căpăta de la centrala blocului mâncarea pregătită automat.

— Absolut adevărat! Nu-i nicio născocire! Plec cu tata în fundul mării, să găsim un templu scufundat!

Puiu se oprise în faţa Alei, plin de importanţă, cu mâinile la spate.

Ala era colega lui de bancă. Sări numaidecât jos de pe trapezul atârnat de tavan, unde voise să-i arate ultimele figuri de gimnastică pe care le învăţase şi alergă la el:

— Cum? Ce-ai zis?

— Aşa! o privi Puiu, fără să clipească. Ce-ai auzit.

— În fundul mării?! se agită Ala, azvârlindu-şi pe umeri un pulover şi înnodându-i mânecile sub bărbie. Unde? Ce vorbeşti? Ce templu?

Puiu rămase înfipt în faţa ei, mereu cu mâinile la spate:

— În Marea Neagră! Templul lui Poseidon! S-a scufundat acum două mii cinci sute de ani. Şi mă duc cu tata să-l găsim!

— Ei, ei! se minună Ala, cu ochii scăpărând, numai voi doi?

— Da' de unde! Suntem o echipă întreagă, ce crezi tu? Încă doi arheologi cunoscuţi ai tatii, o sumedenie de arheologi subacvatici, un epigrafist – ştii ce-i aia? – unul care citeşte inscripţii. Tata cunoaşte şi pe-un pescar: nea Proca. Are să ne ajute şi el!

— Ia uite! Şi de unde ştiţi că s-a scufundat un templu acum atâtea mii de ani?

— Tata a găsit o inscripţie. Pricepi? Un bloc de piatră de pe vremea aceea, pe care scria în greceşte uite-aşa: „Templul lui Poseidon se găseşte...” şi aşa mai departe!

— Formidabil! strigă Ala, apucându-l de umeri. Asta mai zic şi eu vacanţă! Şi vă luaţi şi aparate de fotografiat?

— Şi de filmat, şi de măsurat... tot ce ne trebuie!

Ala îşi pironi ochii în tavan, legănându-se când pe-un picior, când pe altul:

— Mi-l închipui! În jurul zidurilor trebuie să se fi încolăcit algele. Statuile sunt acoperite de scoici şi ierburi. În palma lui Poseidon şi-a făcut culcuşul un crab. Iar printre coloane se strecoară tot felul de peşti.

— Cu siguranţă că-i aşa! încuviinţă Puiu, căruia până atunci nu-i trecuse prin minte cum ar fi putut să arate templul.

— Poate îl acoperiţi cu un clopot de sticlă din care scoateţi apa, să-l poată vizita oricine!

— Cred că aşa vom face! dădu din cap, convins, Puiu.

— Ce frumos! bătu din palme Ala. Atunci să ne chemi şi pe noi să-l vedem!

— Am să vorbesc cu voi în fiecare zi la videotelefon şi am să vă povestesc totul!

— N-ai să uiţi? îl sfredeli Ala cu ochii.

— Cum să uit?! se revoltă Puiu. Îţi promit!

— Să văd numai că nu te ţii de vorbă! râse Ala. Acum, hai să-ţi arăt ce-am învăţat nou la trapez.

Desfăcu mânecile din jurul gâtului, azvârli puloverul cât colo şi se repezi la trapez.

Încântat de impresia pe care i-o făcuse, Puiu o privi cu admiraţie. Nu mai era în toată şcoala o fată care să facă gimnastică cu atâta îndemânare!

4

Îngusta fâşie de plajă ce ducea la staţiunea piscicolă Mangalia strălucea sub razele acelei dimineţi.

Gordun înainta, ţinându-şi sandalele în mâini. De o parte alerga Puiu, înfundându-şi picioarele în nisipul umed şi nemaisăturându-se să-şi înmoaie braţele în dantela de spumă a valurilor. De cealaltă parte păşea cuminte Anatol, epigrafistul, strângând pe umăr cureaua unui minuscul aparat fotografic etanş. Era blond şi subţiratic şi în dimineaţa aceea o roşeaţă uşoară îi colora obrajii.

Mirosul discret al algelor îi ameţea tot mai mult. Briza le trecea peste faţă, ca şi cum marea i-ar fi atins cu degete nevăzute. Glasul ei surd, uniform părea că-i descoase şi că-i înfruntă.

Gordun n-o privea.

Casele staţiunii piscicole creşteau dinaintea lor, cu cât se apropiau. Acolo îi aşteptau prietenii, ajutoarele. Acolo îi mai aşteptau şi aparatele, pe care le încărcaseră odată cu zorii, într-o maşină ce ajunsese, fără îndoială, cu mult înaintea lor.

Acolo aştepta mai cu seamă să fie îndeplinită una din cele mai neaşteptate misiuni ale meseriei ăsteia de arheolog.

Din când în când, Gordun azvârlea câte-o privire furişă spre Anatol. S-ar fi putut ca treaba să se dovedească mai anevoioasă decât se aşteptau; puteai oare să-ţi pui vreo nădejde în băiatul ăsta sfios?

Prinse de ţărm, câteva mici ambarcaţiuni cu motor se legănau domol, bătute de valuri.

Trecând pe lângă ele, Gordun păşea energic înainte, cu tot soarele în faţă... Pentru nimic în lume n-ar fi vrut să se vadă cât era de emoţionat!

În faţa staţiunii piscicole, Tudor şi Sanda făceau plajă pe un colţ de stâncă. Când văzură apropiindu-se mica echipă a lui Gordun, săriră în picioare şi-i alergară în întâmpinare.

Tudor îl prinse pe Puiu de subsuori şi-l ridică:

— Dar mare te-ai mai făcut! strigă el. Cât e de când nu te-am văzut? Poate nu e nici un an! Sau să fie mai mult? Mai ştii când ne fugăream printre zidurile locuinţelor romane de la Histria? Pe-atunci erai un pici!

Puiu se înroşi şi tăcu îmbufnat. „Oamenii ăştia mari fac totdeauna pe grozavii, de parcă n-ar fi fost şi ei odată mici!"

Sanda îşi scutura buclele negre peste maioul cu picăţele, din care îi răsărea în jurul gâtului o eşarfă subţire de mătase şi râdea răsfăţată:

— Dar ştiu că te pricepi să răscoleşti oamenii, Gordun! Ne-am lăsat baltă excursia şi am venit! E departe templul? Şi are şi amfore? Tocmai îmi bat capul cu o lucrare despre ceramica litoralului.

Tudor se apropie şi el de Gordun, îi cuprinse umerii cu braţul, cercetându-l cu curiozitate:

— L-ai găsit? Şi cum arată? Seamănă cu templele descoperite până acum la Histria şi la Callatis? E tot în stil ionic?

Gordun pufni în râs:

— Păi bine, măi isteţilor, tocmai asta-i treaba care urmează s-o facem noi: să-l găsim! Să vedem cum arată! Eu am aflat doar că a fost în Marea Neagră şi atâta tot! Nu l-am văzut!

Zâmbetul pieri de pe faţa Sandei, iar Tudor îşi luă braţul de pe umerii lui. Încremeniră, privindu-l pe Gordun, ca şi cum nu puteau pricepe.

— Ai spus că l-ai găsit! murmură într-un târziu Tudor.

— Da, da, într-o inscripţie! întări Gordun.

Şi le repetă, pe dinafară, textul inscripţiei.

— Dar atunci... bâigui Sanda, poate că în realitate nici nu mai există! Fundul mării a fost cercetat doar în întregime pân-acum... Probabil s-a distrus de tot...

— Uiţi, Sanda, îi răspunse Gordun, că până acum nu s-au întreprins cercetări temeinice pe fundul mării de către arheologi, ci numai de naturalişti. Se poate ca naturaliştii, care au cercetat flora şi fauna, să fi trecut pe lângă urmele templului, fără să le ia în seamă...

Sanda şi Tudor se priviră, nu prea convinşi.

În schimb Anatol, care până atunci stătuse tăcut la o parte, înaintă între ei:

— Dacă inscripţia spune că a existat, nu e cu putinţă să fi pierit fără urmă. La Histria s-au găsit în mâlul lacului Sinoe inscripţii de peste două mii de ani!

Gordun îi trase un pumn zdravăn în spate:

— Aşa, Anatol! Zi-i, băiete! şi, întorcându-se spre ceilalţi: Îl cunoaşteţi pe epigrafistul muzeului nostru?

— Bine-nţeles! zâmbiră Tudor şi Sanda, strângându-i mâna.

— De altfel, continuă Gordun, ne vom lămuri noi numaidecât. Aici, la staţiune, se găsesc hărţi batimetrice[6] care redau fauna, flora, adâncimea, compoziţia fundului mării şi tot ce mai vreţi! Unde a existat o scufundare, trebuie să fie însemnat!

Zicând asta, se îndreptă către intrarea clădirii principale a staţiunii.

— Oricum, merită încercat! murmură Tudor, trecându-şi mâna prin părul scurt şi ţepos.

— Asta am şi aşteptat să-mi spuneţi! zâmbi Gordun. De altfel este ceea ce mi-a spus şi directorul institutului nostru arheologic de la Bucureşti când i-am cerut să plec în această expediţie, şi când i-am cerut să veniţi voi cu mine!

Sanda îl privi pe Tudor cu o urmă de teama şi neîncredere, dar acesta se porni să râdă, ca şi cum de-abia atunci îşi revenise din uluire:

— Cred că are să ne dea ceva bătaie de cap! Dar dacă îl găsim, probabil va întrece toate săpăturile câte le-am făcut împreună!...

Şi intrară cu toţii pe uşa staţiunii piscicole.

6

— Ia să vedem unde să fie templul tău! mormăi bătrânul pescar Proca, introducându-i pe toţi într-o încăpere largă, prin ai cărei pereţi se putea privi ca printr-un geam.

Din cămaşa pestriţă, desfăcută la piept, îi năvălea afară un păr cărunt şi cârlionţat, asemănător cu chica lui încâlcită de pe cap. Iar căutătura burzuluită aducea oarecum cu a piraţilor din cărţile de poveşti.

Puiu îşi luă cu greu ochii de la el, pentru a cerceta încăperea. Nu mai fusese niciodată într-o staţiune piscicolă. Pe un perete era atârnat un panou mare cu becuri colorate, care se aprindeau şi se stingeau când unul, când altul. În mijloc era un birou, biroul lui Proca – iar pe jos, trântite, se aflau tot felul de plase şi năvoade de plastic, cârlige, unelte de pescuit...

---

[6] hartă batimetrică – hartă însemnând cotele batimetrice – distanţă pe verticală dintre un punct de pe fundul apei şi suprafaţa ei.

Proca deschise un sertar al biroului şi scoase de acolo un teanc de hârtii, uzate de cât se umblase cu ele: hărţi submarine, hărţi ale curenţilor Mării Negre, hărţi ale migraţiunii diferiţilor peşti, tot felul de hărţi...

Se strânseră cu toţii în jurul lui, să se uite.

Proca le desfăcea şi-şi plimba peste ele degetele groase. Pe una, la care se opri mai îndelung, Gordun i-o smulse din faţă şi o cercetă cu năduf.

— Cum aţi însemnat voi fundul mării? se oţărî el la Proca. Aici nu se vede decât adâncimea!

— Şi ce te aşteptai să vezi? îşi înfoie Proca sprâncenele groase. Trandafiri?

— Prostii! Vreau să-mi indice ce fel arată fundul, se înfierbântă Gordun. Nisipos, argilos... Vreau să-mi spună unde au existat scufundări.

— Ei, dar bătăios mai eşti! îşi repezi Proca sprâncenele spre frunte. Uite că avem însemnată şi treaba asta! Şi-i împinse sub nas o altă hartă. Dar dacă n-a fost nicio scufundare, ce te faci?

— Cum n-a fost, când îţi zic că în secolul cinci înaintea erei noastre se găsea un templu al lui Poseidon la o distanţă de patru sute de stadii de Callatis? Ce-a putut să se întâmple cu el? L-au mâncat delfinii?

— Patru sute de stadii? se încruntă Proca. Cât vine asta?

Dar, enervat, Gordun se adânci în contemplarea hărţii şi nu-i mai răspunse.

— Asta vine cam şaptezeci şi patru de kilometri, îl lămuri Tudor, apropiindu-se împăciuitor de Proca.

— Haide să cercetăm în jurul Mangaliei, la o distanţă de şaptezeci şi patru de kilometri, cum arată fundul mării. E simplu! spuse Proca. De ce să te enervezi? Şi se porni iar să-şi plimbe degetele pe harta uzată. Şaptezeci şi patru de kilometri drept de-a lungul ţărmului spre nord, asta înseamnă să dai de marginea lacului Sinoe, hăt, deasupra Constanţei, iar către sud nimereai departe, în Bulgaria. Între aceste margini, străbătând marea, se întindea un arc de mai bine de o jumătate de cerc, o distanţă de peste două sute treizeci şi doi de kilometri.

Fără să se sperie, Proca cercetă cu migală însemnările de pe hărţile lui.

— Stânci, plancton[7], alge... mormăi el. Nimic deosebit.

— La naiba cu toate hărţile tale! strigă Gordun.

— Te poftesc să nu strigi! îl apostrofă Proca. Ia te uită la el! Harta asta ne arată cum să pescuim!

---

[7] plancton – totalitatea vietăţilor microscopice, plante şi animale, care trăiesc în ape până la o adâncime de 200 metri şi care constituie hrana larvelor, a puilor de peşti sau a unor specii de peşti.

Gordun nu-i răspunse. Se înfundă într-un fotoliu.

— Alte hărţi nu mai ai? îl întrebă Tudor pe Proca, încercând să-i împace.

— Altele?! Proca îşi zburli mustaţa stufoasă de parcă ar fi auzit cine ştie ce grozăvie şi-şi întoarse ochii spre Tudor, gata să-l împungă. Ce fel de „altele”?

— În care să fie însemnat locul templului, zâmbi Sanda.

— Sunt cele mai perfecţionate hărţi! se oţărî Proca. Altele mai bune nu găseşti în toată lumea! Dar sunt făcute pentru pescuit, vezi matale, nu pentru căutat temple!

Anatol se apropie de Gordun şi îi spuse aproape şoptit:

— Am putea să ne suim în nişte vase prevăzute cu dispozitiv de ultrasunete şi să străbatem tot arcul, având ca rază distanţa indicată. Pe locul fostului templu trebuie să fi rămas ceva urme, ruine...

Gordun îl privi ca din altă lume:

— Să străbatem distanţa de peste două sute treizeci şi doi de kilometri? Îţi dai seama cât timp ne-ar cere asta?

— Păi n-o străbatem toată, insistă Anatol, numai până când dăm de templu. Pornim de la o distanţă oarecare de ţărm şi înaintăm spre larg. Presupun că templul se găsea la o depărtare de ţărm.

Gordun păru că stă să cumpănească, cercetându-l de câteva ori pe Anatol din cap până-n picioare şi mângâindu-şi nervos bărbia. Apoi dintr-odată se ridică şi se-ndreptă spre Proca:

— Pornim să-l căutăm singuri! Ce ne poţi pune la dispoziţie?

— Tot ce vreţi! dădu Proca din mâini: nave cu radar[8], echosondori[9], echoloţi[10]...

— Avem şi noi aparate cu ultrasunete folosite în arheologie, îi tăie vorba Gordun. Costume de scafandru ai?

— Câte vrei!

— Haine de salvare de pe submarine, din acelea prevăzute pentru presiune...

— Solide! Vreţi să le vedeţi?

Sanda izbucni în râs.

Proca o privi, mirat, apoi îşi ridică iar sprâncenele a supărare:

---

[8] navă cu radar – navă prevăzută cu sistem de detectare şi localizare a unui obiect prin măsurarea timpului trecut între emisia şi recepţia unor unde electromagnetice reflectate de un obiect.

[9] echosondor – aparat de sondaj submarin, bazat pe reflexia ultrasunetelor.

[10] echolot – aparat electromecanic pentru măsurarea distanţelor până la un obiect prin intermediul timpului de propagare a unui semnal sonor emis, reflectat de obiect (ecou) şi recepţionat în punctul de emisie.

— Te pomenești că n-ați îmbrăcat niciodată un costum de scafandru!

— Adevărat, încuviință Gordun. Dar n-are a face!

— Barem de înotat știți? strigă Proca.

— De ce să ne insulți? căută Sanda să repare râsul de mai înainte. Mai există cineva astăzi care să nu știe să înoate?

— Să nu spuneți că nu v-am întrebat! dădu din umeri Proca.

Rămase un timp pe gânduri, apoi pufni iar:

— La nevoie vă dau și crabul.

— Crabul?! Ce-i asta? întrebă Gordun.

— N-ai auzit de crab?! se oțărî iară Proca. De când n-ai mai venit pe la noi? Doar îl avem de câțiva ani de zile și nu e naturalist care să cerceteze flora și fauna Mării Negre de la stațiunea noastră fără să-l folosească.

— Trebuie să fie un fel de batiscaf![11] Nu-i așa? întrebă Tudor.

— Să vi-l arăt! propuse Proca. E un aparat în care pot intra până la zece oameni și care se scufundă la cele mai mari adâncimi.

— Dar de ce-i zice „crab”? se interesă amuzată Sanda.

În clipa aceea răsună o sirenă ușoară și mai toate becurile de pe panou se aprinseră. Proca apăsă pe un buton și se auzi o voce:

— Sosește un elicobuz de la Histria!

— Arheologii subacvatici! strigă Gordun, repezindu-se către ușă.

— Ăștia au să ne salveze! dădu Tudor din cap, luându-se după el, cu toți ceilalți.

Elicobuzul ateriza lin pe plaja din spatele institutului. Se îndreptară într-acolo.

Dinăuntru ieși o femeie înaltă, osoasă, în haine cenușii de doc și cu bască albă trasă pe frunte, acoperindu-i părul scurt, dat spre spate.

De deasupra elicobuzului căzură pe plajă două valize de mână, îndesate.

Așteptară zadarnic să mai coboare și alții. Elicobuzul își luă zborul.

Femeia veni către ei cu pași măsurați și se opri dinaintea lui Gordun:

— Tovarășul Gordun? întrebă ea, privindu-l drept în ochi.

— Da! încuviință Gordun.

— Sunt Elena Stoica, arheolog subacvatic, îi spuse ea, fără să zâmbească, ca și cum ar fi fost un lucru de la sine înțeles.

Îi strânse mâna, apoi se îndreptă spre ceilalți, care o priveau încremeniți.

---

[11] batiscaf – balon dirijabil submarin, conceput în prima jumătate a secolului al XX-lea, pentru a coborî în fundul mării la o adâncime de 5 ori mai mare decât ajunsese vreodată cineva.

Nimeni nu îndrăzni s-o întrebe dacă nu mai urmau să vină şi alţi arheologi de la Histria. Doar Proca pufni pe nări şi-şi repezi iară spre frunte sprâncenele lui groase.

7

În după-amiaza aceea revizuiră toate aparatele pe care aveau să le folosească la descoperirea templului: cele trei bărci cu motor, puse la dispoziţie de Proca, aparatele cu ultrasunete prevăzute cu un cap flexibil – care urma să fie lăsat pe fundul apei – şi un televizor, pe al cărui ecran aveau să apară urmele zidurilor dărâmate, în cazul în care acestea ar fi fost îngropate în mâl, aparatele de fotografiat sub apă, aparatele de măsurat sub apă, micul dispozitiv de macara pe care aveau deocamdată să-l lase pe ţărm, alături de mica maşină electronică de sortat şi citit inscripţii, nedezlipită de niciun epigrafist autentic şi alte câteva aparate.

Îşi împărţiră porţiunea de arc de cerc cu raza de 74 kilometri, dintr-un ţărm într-altul. Făcură cunoştinţă cu cei trei pescari, care aveau să-i însoţească în căutările lor, pescari scufundători, pricepuţi, deşi destul de tineri. Unul dintre ei îndeosebi, când auzi despre ce era vorba, se însufleţi numaidecât:

— Un templu scufundat? Asta-i mai grozav decât să găseşti crabi şi scoici! Eu, să vedeţi, am mai ajutat unor tovarăşi să caute tot felul de vietăţi mărunte. Le scoteau deasupra, le cercetau cu lupa, le aşezau în cutioare... nu se compară cu un templu. O fi mare? Ce mi-ar place să dau eu de el!

Şi apoi, încordându-şi braţele bronzate, adăugă râzând:

— Straşnică-i marea asta a noastră! Nici nu te aştepţi câte minunăţii poate să ascundă!

— Chiar aşa! îi întări vorbele Proca. Dac-aţi şti voi câte feluri de oameni trag aici la noi, ca să tot caute prin apa asta neodihnită! Nu numai naturalişti: biologi, geologi, zoologi, nu mai ştiu câte feluri de „ogi”, dar încă şi chimişti, ingineri, petrolişti, nu mai vorbesc de artişti: regizori, pictori... Şi începu să râdă: Voi ne mai lipseaţi: arheologi! Mâine ştiu şi eu cu cine o să ne mai trezim!

Gordun se înveseli:

— Altădată când veneam aici stăteam numai de snoave! Mă odihneam! Nici prin minte nu-mi trecea că-ţi voi cere ajutor să dau de ruine de-ale mele!

Şi râseră amândoi, privind freamătul liniştit al apei ce tălăzuia valuri subţiri spre ţărm.

Odată cu zorii, Elena le dădu primele lecţii de scufundare cu aparatul acela comod: casca de cauciuc cu ochelari submarini şi filtru de oxigen.

Altădată, scufundătorii purtau în spate două butelii cu aer comprimat, pe care-l respirau printr-un tub. Masca aceasta însă, nu de mult inventată, extrăgea direct oxigenul din apă, transformându-l în gaz bun de respirat. În felul acesta, un scufundător putea rămâne pe fundul apei oricât de mult, fără să aibă nevoie să poarte cu el butelii.

Se lăsară să alunece printre stânci în apa translucidă.

La adâncime mică, problema presiunii nu se punea încă.

Elena îi învăţă să coboare pe fundul acoperit de alge şi scoici şi să respire prin mască. Trebuiră să mai afle cum să-şi scoată masca şi să-şi potrivească legăturile în jurul capului, chiar sub apă.

În adânc era neasemuit mai frumos decât la suprafaţă. Apa verzuie-albăstruie avea o transparenţă de cristal cu reflexe aurii. Peşti mărunţi, strălucitor de argintii, zvâcneau de peste tot, pierzându-se printre algele care unduiau la fiecare mişcare a apei. Iar deasupra, oglinda apei, către care se ridicau bulele micuţe de aer ale respiraţiei, strălucea ca un tavan de lumină.

Era atât de minunat şi neaşteptat fundul acesta de mare, încât Puiu se îneca şi trebuia să iasă într-una la suprafaţă ca să scoată strigăte de bucurie.

— Ce-o să ne facem cu tine? îi spuse Elena. Marea e un ţinut al tăcerii. Dacă te zbengui, oboseşti mai repede decât la suprafaţă. Nu trebuie să vorbeşti!

Puiu descoperi că ea avea ochii de culoarea apei şi în dimineaţa aceea îi fu nesuferită.

Sanda se obişnui cel mai repede cu aparatul. Părea o jucărie pentru ea. Cobora uşor, bătând apa cu înotătoarele de la picioare, şi culegea tot ce-i ieşea în cale: midii, scoici, bolovani acoperiţi cu ierburi...

Anatol, în schimb, era atât de stângaci că aproape pierduseră nădejdea că avea să se ţină vreodată ca lumea în adânc. Mişcările, caraghioase din cauza apei, care-l împingea într-una spre suprafaţă, îl făceau să pară o păpuşă dezarticulată. Dar el se antrena cu stăruinţă.

Nu era uşor să te ţii pe fundul apei şi mai cu seamă să mânuieşti ceva. Obiectele îşi pierdeau greutatea obişnuită: în loc să fie trase în jos, bucăţile de lemn zburau către suprafaţă. Forma le era înşelătoare şi apăreau mai mari decât erau în realitate. Şi distanţele păreau altele: întindeai mâna după o algă aflată la doi paşi şi ea era cu mult mai departe.

Când primele exerciţii luară sfârşit, se întinseră cu toţii pe plajă, să se odihnească.

Puiu se cuibări lângă tatăl lui şi închise ochii.

Nu mai vedea marea, dar o auzea vuind alături.

Nu-şi închipuise că putea să fie atât de minunată. Pe dinaintea ochilor închişi algele continuau să unduie, peştii să treacă, de toate mărimile, în toate părţile... Şi mai cu seamă stăruia lumina aceea verzuie-strălucitoare, care scălda totul, alungând contururile...

„Câte comori or sta ascunse acolo, în adânc! îşi spunea Puiu, amintindu-şi de epavele pline de bogăţii despre care povestise în ajun Proca. Şi templul nostru, unde o fi şi cum o fi arătând, cu coloanele lui de marmură albă... poate cu statui de aur... în lumina aceea de basm..."

Îşi rezemă mai bine capul de braţul lui Gordun şi-i şopti:

— Îmi pare foarte bine că am venit cu tine!

Gordun însă, rezemat în capul oaselor, fuma o ţigară, privind încruntat la apa albastră şi nesfârşită în zare.

— De mâine, vorbi ca pentru el, de mâine chiar, pornim în larg!

9

Se suiră fiecare dintre ei în câte o bărcuţă cu un pescar priceput în scufundări şi cu un aparat electronic de detectat ziduri şi metale chiar sub pământ. Pescarul urma să coboare sub apă cu capul flexibil al dispozitivului, iar ei, în bărci, urmăreau pe ecranul unui televizor semnalele cunoscute.

Aproape de ţărm, fundul mării era un mozaic de stânci golaşe, sau era acoperit cu nisip fin, plin de scoici, alternând cu porţiuni cu alge verzi sau brune, iarbă de mare, pietriş şi bolovani. Găsiră cantităţi uriaşe de midii, crabi, creveţi, bureţi, viermi în tuburi cornoase, actinii; dar pe ecranul televizorului nu apărea nimic... nimic.

Trecură destul de repede de aceste locuri, unde aşezarea templului era mai puţin probabilă.

Mai spre larg, nisipul se rărea. Îi lua locul mâlul bogat în cochilii de melci, scoici şi crustacee... Apa era tot mai rece, lumina îşi pierdea transparenţa. Algele formau livezi întinse, în care mişunau mulţime de peşti, iar peştii sedentari o luau la goană dintr-odată la apropierea omului.

Arheologii urmăreau acum tot mai încordat imaginile de pe ecrane, dar ecranele continuau să nu semnaleze nimic... nimic, doar uneori epave, mai mult sau mai puţin putrezite şi contopite cu algele, mâlul şi apa.

Gordun nu mai avea răbdare să stea în barcă. Îl lăsa pe Puiu acolo. El îşi îmbrăca echipamentul submarin şi cobora alături de pescar. Fora, înfundând sonda în adâncul mâlos. Când îşi ridica ochii spre suprafaţa apei, îl putea întrezări pe Puiu, minuscul, urmărindu-l dintr-un halo de lumină. Dacă pe ecran ar fi apărut ceva, Puiu urma să-i facă semne, dar capul lui Puiu rămânea nemişcat.

Cu cât coborau mai în adânc, marea devenea mai neprimitoare, mai întunecată. Mâl albastru, mâl verde, roşietic, negru... acoperit de scoici, de larve, de bancuri de moluşte... Câmpiile de alge se răreau, se strângeau în tufe tot mai răzleţe. Căldura soarelui ajungea tot mai greu, ca şi lumina lui. Fundul acela limpede şi strălucitor de lângă ţărm devenea tot mai nedistinct, ca o lume pictată în tuş. Peştii se răreau, iar mişcările valurilor aproape nu se mai simţeau. Câţiva peşti mari şi greoi treceau ca umbrele, burzuluiţi că sunt tulburaţi, uneori cercetându-i de la distanţă, curioşi, apoi zvâcnind dintr-odată şi dispărând în ţinutul tot mai ceţos, mai difuz. Câteodată, ieşind deasupra, Gordun se lovea de corpurile moi ale meduzelor ce pluteau leneşe la suprafaţă.

În oricare parte se îndreptau, ecranul rămânea mort, cu îndărătnicie.

Unde se afla oare templul scufundat?

Cu cât trecea vremea, se aşteptau tot mai mult să-l zărească înălţându-şi coloanele dinaintea lor; se amăgeau. Mai cu seamă în locurile stâncoase, li se părea că forme ciudate îi chemau. Dar nicăieri nu era nici urmă de vreo scufundare.

Însemnau pe hartă fiecare loc pe unde trecuseră.

Zile după zile umblară astfel, fără odihnă, din zori până-n amurg.

Se întorceau istoviţi. Se căutau din ochi. Nu era nevoie să rostească nimic.

— Marea-i o vrăjitoare şireată! râdea Proca. Trebuie să ştii să-i descânţi. Nu-şi dă aşa uşor la iveală comorile ascunse cu dibăcie. Noi o cunoaştem. Ştim să-i vorbim: Hei, bătrâno, îi zicem, nu te pui tu cu noi! Avem ace de toate cojoacele tale!...

Gordun nu-i răspundea. Se apleca mai mult deasupra hărţii pe care-o purta cu el, cu toate însemnările lui şi ale celorlalţi. Lua calculele de la început. Iară şi iară... Apoi privea înciudat, prin zidul de plastic, la luminile ce se fugăreau peste valurile neodihnite, întretăindu-se într-una în mii de nuanţe.

10

Templul nu era de găsit.

Şi totuşi inscripţiile vorbeau clar de un templu al lui Poseidon în Marea Neagră. Unde putuse să piară?

Când Gordun vorbea cu Lia la videotelefon, aceasta căuta să-l consoleze.

— Nu te necăji! Chiar dacă nu-l găseşti, soarele şi marea sunt sănătoase. Au să te întărească pentru munca de buchiseală de peste iarnă.

— Dar, Lia, trebuie să-l găsesc! striga Gordun. Trebuie neapărat! Pricepi?

— E limpede, Emil, nu te mânia! Ai să-l găseşti! îi zâmbea ea, de pe ecran. Vezi, ai grijă de Puiu! Să nu facă vreo năzbâtie!

— E destul de mare! îi răspundea posomorât Gordun şi îl chema pe Puiu să vorbească cu ea la aparat.

Dar discuţiile nesfârşite ale lui Puiu cu colegii lui din tabără, la care Gordun se vedea nevoit să asiste!

— Avioane cu reacţie? Teleghidate? Formidabil!... Dar ia să vedeţi şi navele de pe-aici... Şi fundul mării, plin de alge şi scoici, în care...

Gordun nu putea să nu observe că Puiu evita parcă dintr-adins să vorbească de templu... Ca şi cum venise la mare să cerceteze navele şi fundul apei... Niciodată nu putea să stea să-l asculte până la sfârşit.

Aproape că-i era greu să dea ochii şi cu arheologii lui. Cu toate că niciunul din ei nu-i arăta vreo îndoială că vor da de templu până la urmă. Nici chiar Sanda... În fiecare dimineaţă ea îşi schimba câte ceva la costumul cu care pornea să scormone marea şi râdea cochetă, ca şi cum s-ar fi pregătit de-o plimbare.

Înainte de-a porni în larg, Tudor obişnuia să-şi frece mâinile, inspectând aparatul electronic. Veselia nu-l părăsea nicio clipă.

— Ce dimineaţă frumoasă! spunea el. Ia să vedem, astăzi îl găsim? Şi se apuca să fredoneze sau să fluiere un cântec la modă.

Anatol, în schimb, îşi strângea cureaua aparatului fotografic pe umăr, cu o urmă de nerăbdare tot mai pronunţată. Seara, când se întorcea din largul mării, îl lăsa pe pescar să prindă barca de ţărm şi alerga la ceilalţi cu un uşor tremur al întregului lui trup subţiratic. Poate că ei... Dar toţi îl primeau la fel de abătuţi de acelaşi insucces ca şi al lui. Îşi aduna atunci umerii, tăcut, şi se retrăgea.

Cât despre Elena, ea părea să aibă în paşi şi-n gesturi liniştea şi conştiinciozitatea unei slujbe oarecare, către care se îndreaptă mecanic zi de zi.

11

Parcurseră tot cercul cu raza de patru sute de stadii. Cercetară şi toată porţiunea care se întindea în dreptul ţărmului bulgăresc. Zadarnic.

Până la urmă, se strânseră cu toţii în încăperea în care Proca îi adusese de cum veniseră. Îl luară şi pe Proca cu ei.

Cercetară încă o dată harta, refăcură toate calculele. Epuizară toate posibilităţile.

— Depăşim cele patru sute de stadii! hotărî Gordun. Mergem mai departe!

Îi privi pe ceilalţi.

Niciunul nu se clinti şi nu obiectă nimic.

— Ei, dacă-i aşa, spuse Proca, vă dau crabul! Vă vârâţi toţi înăuntru şi gata!

— Dar nici nu l-am văzut încă! îi răspunse Gordun.

— Haideţi să vi-l arăt!

Îi duse în atelierul staţiunii.

Acolo stăteau înşiruite pe butuci tot felul de vase. Iar drept în mijloc zăcea crabul: o navă rotundă, turtită, de proporţii considerabile, cu o elice deasupra.

— Staţi aici un moment! le spuse Proca.

Se apropie de maşinărie dintr-o parte, deschise o uşă şi pătrunse înăuntru.

În curând auziră un zgomot surd, metalic, şi în partea de sus a crabului se trase un oblon, deschizând un geam larg de plexiglas. Dincolo de geam zăriră capul stufos al lui Proca aplecat asupra unor aparate. Le zâmbi şi le făcu semn cu mâna.

Apoi, de dedesubtul crabului, se întinseră patru picioare metalice, lătăreţe, braţe articulate, prevăzute cu gheare pentru a se căţăra şi prinde. Braţele se rotiră, apoi se întoarseră la loc şi dispărură sub carcasa metalică.

Proca le făcu semn să urce în maşinărie.

— Are forma asta ciudată, le explică el când îi văzu înăuntru, pentru că nu este destinat unor viteze mari. Şi trebuie să reziste la presiunea de la cele mai mari adâncimi. Este lucrat din oţel special. În interiorul lui puteţi să vă mişcaţi şi să umblaţi la aparate şi panouri, fără să vă pese de compoziţia şi presiunea apei de afară. Dacă vreţi să ieşiţi din crab în adâncul apei, trebuie să-mbrăcaţi hainele de salvare de pe submarine, care să vă apere de presiune şi să treceţi printr-o serie întreagă de uşi etanşe, introducându-vă treptat în presiunea din apă.

Stăteau îngrămădiţi în jurul lui, fără glas. Nici unuia nu-i trecuse prin minte până atunci că aveau să fie nevoiţi să mânuiască asemenea maşinărie.

Lui Puiu, mulţimea aparatelor, a butoanelor, a ecranelor îi luau ochii.

Proca îi privi amuzat.

— Ei, vă place?

Nimeni nu-i răspunse.

— Haide, îi îndemnă el, instalaţi-vă cât mai comod în jurul ferestrei, să vă explic cum funcţionează fiecare aparat în parte.

Manometre, panouri de comandă, periscoape, detentoare... Nu era complicat de înţeles. Dar abătuţi de insuccesul lor de până atunci şi cu puţine nădejdi că ar mai putea găsi templul, îl ascultau fără prea multă atenţie.

— Înainte vreme, adăugă Proca, oamenii nu reuşeau să coboare cu aparatele lor individuale sub nouăzeci de metri. Presupun că nici voi nu va trebui să coborâţi mai mult. Doar ştiţi că Marea Neagră, de la o sută optzeci de metri, are fundul otrăvit şi mort!

— Hidrogenul sulfurat! murmură Puiu amintindu-şi spaima Liei.

— Întocmai! încuviinţă Proca.

Dar nimeni nu părea să fi auzit ameninţarea asta. Fiecare cap era aplecat acum deasupra câte unui aparat, cercetându-l.

12

Anexară crabului aparatele electronice de detectat ruine.

Înaintară cu el tot mai departe, în mare.

Ajunseră la povârnişul planctonului continental, ce cobora într-o pantă abruptă în adâncurile până atunci necercetate ale hidrogenului sulfurat.

Se adânciră în întunericul acela mai dens decât noaptea.

Aprinseră toate reflectoarele crabului. Dar nimic din toată frumuseţea straturilor de apă de la suprafaţă nu mai dăinuia acolo. Nici alga măruntă, clodofora[12], nu mai îndrăznea să apară aici. Stâncile golaşe îngrămădeau în colţurile lor mormane de cochilii moarte de mult. Elicea crabului ridica în jur o trâmbă de mâl, ca un nor de pâclă, în care înaintau ca într-un ţinut de spaimă.

Aparatele cu ultrasunete continuau să nu aducă pe ecranul televizorului nimic.

Înaintau de obicei tăcuţi, cu capetele aplecate deasupra aparatelor.

Stâncă şi mâl... Atâta tot. Şi noapte.

Nu îndrăzneau să se privească, pentru a nu citi unul pe faţa celuilalt descurajarea care li se cuibărea în inimi, tot mai apăsătoare.

În fiecare seară ieşeau din întunericul sterp al adâncului, să întâmpine cealaltă noapte, vie, a pământului, noaptea brăzdată de lumini, de glasuri, de vuiet de mare, de vânt.

Ieşeau la suprafaţă cu toată zădărnicia căutării lor, să doarmă, să uite, şi a doua zi în zori s-o ia iar de la capăt, ca-ntr-un coşmar.

Nu mai îndrăzneau să dea ochii cu Proca, cu veselia şi glumele lui, să dea ochii cu ceilalţi pescari, care-i ajutaseră în scufundările de pân-atunci şi tot aşteptau într-una să-i audă că au găsit templul. Nu mai îndrăzneau mai cu seamă să vorbească la telefon cu cei de-acasă şi cu cei de la Institutul arheologic din Bucureşti care-i trimiseseră cu încredere în misiunea aceasta.

Şi totuşi nimeni nu îndrăznea nici să-i ceară lui Gordun să renunţe.

---

[12] clodofora – plantă măruntă marină, rezistând la adâncimi mari.

13

Zi după zi.

Gordun se-obişnui să-i simtă pe ceilalţi, să le citească gândurile în tremurul mâinii, în încordarea trupului, în privirile surprinse din întâmplare.

Toţi se transformaseră în ultimele zile, de când trecuseră de cele patru sute de stadii. În locul veseliei lui Tudor îşi făcea loc tot mai mult o stare ursuză, posacă. Evita să-l privească pe Gordun în faţă, vorbea arar şi tot mai plictisit. Sanda devenea tot mai nervoasă. Gordun nu ştiuse că poate ajunge atât de irascibilă. Aştepta parcă într-una să se dezlănţuie. Anatol semăna şi el cu o coardă întinsă, gata să plesnească. Sub pielea subţire a tâmplelor îi apăruseră două firişoare albăstrui. Singură Elena părea netulburată. Neclintirea ei însă îl speria pe Gordun mai mult decât tensiunea celorlalţi, îi era străină şi neînţeleasă.

Pentru Puiu, în schimb, totul era la fel de nou şi minunat, ca şi cum deabia porniseră la drum şi ca şi cum locurile pe unde treceau ar fi fost la fel de încântătoare, dacă nu mai încântătoare încă, decât cele luminoase şi pline de viaţă de lângă ţărm.

Cuvintele nici nu mai încăpeau. Erau de prisos. Încordarea ajunsese extremă.

Şi tot mai adânc coborau în marea neprimitoare, întunecată, cu fundul acoperit de mâl şi cochilii, nemişcate acolo de sute şi sute de ani...

14

— Pot să ştiu şi eu cât vom umbla aşa? Ce-ai de gând?

Cuvintele acestea, pe care niciunul nu îndrăznise să le rostească, deşi erau pe buzele tuturor, fuseseră rostite în sfârşit.

Sanda stătea dinaintea lui Gordun pe plaja bătută de valuri, cu pumnii strânşi.

— Până când vom găsi templul, Sanda.

— Dar am trecut de mult de distanţa din inscripţii.

— Vom trece şi mai mult, dacă va fi nevoie.

— Zadarnic. E clar că nu-l mai găsim! De-aici încolo n-are unde să mai fie.

— De ce?

— Fiindcă dacă ar fi fost atât de departe în larg, inscripţia nu ar fi spus patru sute de stadii.

— Şi totuşi, insula a existat...

— Îl căutăm orbeşte. Suntem extenuaţi, înnebuniţi, fundul de mare e ca un coşmar... nu ne poţi cere...

— Nu-ţi cer. Poţi rămâne pe ţărm... De altfel, nu cer nimănui să continue cercetările, ridică glasul Gordun, plimbându-şi privirea peste toţi ceilalţi, care stăteau nemişcaţi, tăcuţi, dinaintea lui. E adevărat că am trecut de distanţa indicată. Dacă vreţi să renunţaţi, puteţi s-o faceţi. Dar dacă veniţi cu mine mai departe, nu-mi cereţi socoteală!

Se îndreptă spre uşa crabului, care aştepta la ţărm, ca-n fiecare dimineaţă. Toţi veniră după el. Toţi, afară de Sanda. Ea îi privi un timp, apoi, cu capul adâncit între umeri, se întoarse.

Înainte de a intra în vas, Proca se repezi către ei:

— Nu plecaţi astăzi! Uitaţi ce furtună! Vă duceţi mâine, sau poimâine, când s-o mai potoli!

Gordun privi la marea furioasă, care îşi năpustea pe plajă valurile imense, spumegânde, răcnind ca o fiară, lovind crabul parcă cu duşmănie. Apoi, cu mâna pe balustradă, se-ntoarse spre Proca:

— Ce are-a face asta, Proca? Unde ne ducem noi este la fel de linişte ca oricând.

— Bine, dar trebuie să treceţi prin valuri ca să ajungeţi la fund! strigă Proca. Şi nu mi-e de viaţa voastră – nişte zănatici mai puţin pe lume, atâta pagubă! – dar îmi stricaţi crabul! Blestemaţilor!

Dădea din mâini, zbătându-şi clădăraia de păr încâlcit.

— Şi-l mai luaţi şi pe copil pe deasupra! Lăsaţi-l cel puţin pe el pe mal!

Puiu se strânse lângă tatăl lui. Gordun îl apucă de după umeri, ca şi cum ar fi avut de gând să-l apere de Proca.

— Lasă-ne, Proca! O să-ţi aducem crabul întreg înapoi!

Intră cu Puiu pe uşa crabului şi toţi ceilalţi intrară cu el. Închiseră uşa. Motorul se porni să duduie ca de obicei şi crabul ţâşni în mijlocul valurilor furtunoase. Niciunul nu privi în urmă, pe mal, unde Proca îşi zbătea zadarnic braţele.

Crabul părea jucăria valurilor. Nu voia să se scufunde. Se legăna într-o parte şi alta ca o coajă de fruct uriaş. Iar în părţi apa spumega mânioasă.

Apoi, dintr-odată, începu să coboare cu o viteză nemaiatinsă până atunci. Se temură că se defectase ceva, că pătrunsese apa în interior. Apoi se liniştiră; viteza se datora eforturilor depuse pentru a-l coborî.

Gordun privi la fiecare din oamenii „echipajului său”, care în ziua aceea hotărâseră să vină cu el mai departe, cu orice risc. Întâlni un zâmbet încurajator în ochii obosiţi ai lui Tudor, privirea de nepătruns, neclintită a Elenei, hotărâre pe trăsăturile crispate ale lui Anatol, neumbritul entuziasm de pe faţa lui Puiu. Avea dreptul oare să le ceară atât de mult acestor oameni? Îşi propti fruntea pe parbrizul de plexiglas, scrutând acelaşi întuneric dintotdeauna. Şi totuşi le-o va cere până la capăt... până la capăt...

Tresări.
Pe ecran apăruseră nişte conture nedistincte. Urma unui zid de incintă.

Gordun se temu că se înşală, că i se năzare.

Se găseau pe un colt de stâncă, la o adâncime de aproape două sute de metri.

Îi strigă pe ceilalţi. Dar toţi erau strânşi în jurul lui şi nu-i observase. Tudor îi apucase strâns braţul. Elena se arcuise asupra ecranului, într-o încordare nefirească.

Comandă încetinirea vitezei – şi aşa mult reduse. Capetele flexibile ale dispozitivelor cu ultrasunete se lăsară pe fundul apei.

Toate ecranele se umplură de semnele cunoscute, marcând învălmăşeală de ziduri, de obiecte.

Dar n-avură vreme să le contemple, căci dincolo de geamul de plexiglas se ridica acum, fantomatic, pe jumătate îngropat în mâlul negru şi pe jumătate năruit, frontonul de marmoră al unui templu, un templu adevărat!

Opriră crabul.

Aprinseră toate reflectoarele.

Pâcla de mâl şi apă se limpezea treptat, dezvăluind tot mai clar dinaintea ochilor lor uluiţi cel mai extraordinar spectacol din câte putuseră să vadă vreodată: stânci ascuţite înconjurându-i în întuneric, ca un sol pustiu de pe-o planetă fantastică; iar drept în mijloc, printre ele, învăluite în apa mocirloasă, capete de coloane susţineau capiteluri şi frize roase de apă, în parte dărâmate, peste care luminile reflectoarelor se prelungeau ca într-o lume de vis.

Nu puteau distinge prea bine dinăuntrul crabului nici basoreliefurile rămase întregi, nici alte ornamente, nici toată dispunerea vechii arhitecturi.

Abia avură vreme să constate că toată partea din stânga a arhitravei[13] dispăruse, împreună cu triglifele[14] şi metopele[15] pe care le susţinuse altă dată.

Se năpustiră asupra hainelor de scafandru înghesuite toate grămadă într-un dulap. Se îmbrăcară pe nerăsuflate, fără să irosească timpul cu vorbe.

— Luaţi cu voi câte o pompă! mai apucă să le spună Gordun. Şi vedeţi să nu vă înfundaţi în mâl!

Dădură în lături o uşă etanşă după alta, trecând astfel de la presiunea de la suprafaţa apei, cea dinăuntrul crabului, la cea de afară, din adâncul apei.

---

[13] arhitravă – partea unui fronton de construcţie veche grecească, aşezată imediat deasupra capitelurilor, coloanelor sau pilaştrilor, cuprinsă între capiteluri şi friză.

[14] triglifă – ornament al frizei dorice.

[15] metopă – fiecare din spaţiile dreptunghiulare sau pătrate, adesea împodobite cu sculpturi, reprezentând diferite scene, care în friza dorică separă triglifele între ele.

În locul filtrului minuscul de oxigen purtau acum în spate butelii lungi cu aer comprimat, căci la adâncimea aceea azotul lipsea cu desăvârşire.

Şi iată-i pe toţi în lumea miraculoasă de afară. De abia puteau înainta. Se înfundau uneori până la subsuori în mâlul cleios, plin de cochilii de scoici, primejduind să-i acopere cu totul. Şi totuşi, se împrăştiară care încotro, fără să mai ţină seamă unii de alţii.

Gordun porni drept înainte spre frontonul care-i lua ochii.

De abia se putea ţine deasupra mâlului. Picioarele îi alunecau la tot pasul, vrând parcă să-l ţină, să-l tragă în adânc. Haina greoaie îl incomoda.

Cum ajunse în dreptul coloanelor din faţă, alunecă şi se lovi de una dintre ele. În căzătură auzi zgomotul metalic al buteliilor din spate, izbite de piatră. Se prinse cu mâna de un capitel, fiindu-i teamă să nu se năruie toată arhitrava peste capul lui. Se săltă astfel deasupra. Şi atunci, în lumina aceea difuză, ceţoasă, întrezări blocul central al arhitravei, păstrat deasupra coloanelor şi peste care dansau ciudat, în marmură albă de Paros, cioplituri de delfini, corăbii, valuri şi oameni...

Trecu de cele două coloane de la intrare, care susţineau în întuneric capitelurile sobre, pătrunse prin deschizătura uşii, care-şi păstrase doar canaturile, în cella[16] largă, de o albeaţă de pâclă. Tavanul acoperit de plăci de marmură se prăbuşise, se pierduse în mâlul plin de dărâmături şi statui prăvălite de pe socluri, pe care Gordun le simţea, mai mult le bănuia sub picioare, gata să se surpe, să alunece...

Pipăia piatra, vrând să se convingă că nu e o nălucire iscată de mintea lui istovită, exasperată de atâta căutare.

Dar totul era aievea, neclintit dinaintea lui, impunându-şi realitatea dincolo de întuneric, de încremenire, de pâclă...

Şi dintr-odată, în mijlocul cellei, răsări, pe jumătate înfundată în mâl, în pietre, mâncată de cocleală verde, o statuie depăşind în proporţii pe toate celelalte.

Gordun ridică lampa de la brâu şi o lumină. Dintr-o privire recunoscu figura semeaţă, puţin încruntată, cu şuviţele de păr şi barba şiroind de apă. Era Poseidon!

Se temu să-i atingă faţa scorojită, pentru a nu o preschimba în pulbere.

Contemplă îndelung trăsăturile acelea, atât de cunoscute.

Nu luă în seamă că respira tot mai greu, că aerul i se împuţina neprevăzut de repede în urma izbiturii buteliei.

Repeta fără şir „Templul lui Poseidon! Poseidon!”

---

[16] cella – încăperea principală a templului grec, în care se găsea de obicei statuia zeului.

Cuvintele își pierdură curând înțelesul. Totul se învălmăși în mintea și dinaintea ochilor lui. Coloanele începură să danseze. Statuia se săltă singură, unduindu-se ca bătută de valuri nevăzute. Lespezile îi jucau sub picioare.

Uitase orice. Uitase totul: de ce venise aici, de ce era acolo, că mai sunt oameni pe undeva, că era în fundul apei... Simțea doar o imensă fericire, căreia nu-i dădea de rost, ca o destindere, ca un hău.

Și-și pierdu cunoștința.

16

Primul lucru pe care-i căzură ochii, când își reveni, fu fața înspăimântată a Liei.

Erau în camera pe care i-o dăduse Proca la stațiunea piscicolă.

Când îl văzu că deschide ochii, Lia zâmbi. Îi atinse cu mâna obrazul.

Gordun îi apucă mâna, i-o strânse de obraz și murmură:

— Lia, am găsit templul!

Apoi își pierdu iar cunoștința.

17

— Poftim, spuse Lia, așezând pe masa joasă ceștile de ceai, vin aici să vă hotărăsc să renunțați la ideea asta nesăbuită cu templul și când colo...

Înfundat în fotoliu, Gordun o urmărea mișcându-se prin cameră. Îi urmărea linia cunoscută a profilului, alungit de cocul răsucit pe ceafă.

În jurul mesei se afla tot „echipajul" lui, chiar și Sanda. Puteai să mai fii supărat pe ea?... Iar Puiu se sprijinea de brațul fotoliului și-i arunca din când în când câte-o privire plină de mândrie.

Era și Proca, adunându-și trupul uriaș pe marginea unui fotoliu și sorbind din vârful buzelor ceaiul din ceașca înflorată, care i se pierdea printre degete...

Și undeva departe, dincolo de ei toți, existau aievea coloanele cu capiteluri sobre, dorice, înfundate în mâl, frontonul pe jumătate năruit, statuia scorojită, toate aproape ireale la lumina reflectoarelor... Templul! Templul de la care nu puteai să-ți iei gândul!...

— Ei, nene Proca, ai fi crezut că ne găsim templul? Știu eu ce-ți spuneai: Aiuriții ăștia au să scotocească toată marea...

Tudor râdea în hohote, cum nu-l mai auzise de mult.

— Auzi, dumneata! mormăi Proca, burzuluindu-și mustățile și sprâncenele. Păi știi în ce hal mi-ați adus crabul? Cu un far smuls de valuri, cu ușa etanșă prin care se revărsa apa ca printr-o rană deschisă...

— Cum? Crabul? tresări Gordun.

Tudor îi azvârli o privire de dojană lui Proca și se grăbi să răspundă:

— Nimic serios, Emil. L-au şi luat la atelier, să-l repare!

— Va să zică şi crabul, săracul... zâmbi Gordun.

— Stai să vezi ce-am păţit, continuă Tudor istorisirea începută mai înainte. Am înaintat ţinându-mă de zidul lateral, până am nimerit drept în opistodom[17]. Zidurile sunt năruite aproape de tot! Dar din nişte firide îşi scoteau capetele din mâl o mulţime de amfore, amfore de Chios, cu gâtul şi toartele înalte, din secolul cinci...

— Ce vorbeşti! strigă Sanda.

— Chiar aşa! râse Tudor, întorcându-se spre ea. Parcă dinadins, să-ţi facă ţie în necaz, că sunt specialitatea ta!

Gordun îşi ridică spre el ochii scăpărători:

— Adevărat? Şi ce-aţi mai găsit?

— Ce să mai găsim! dădu din umeri Tudor. Al naibii mâl! De-abia mă puteam ţine deasupra! Parcă era clei, nu mâl! Şi nici de văzut cine ştie ce nu era chip... Totul în ceaţă, parc-aş fi fost beat!

— Eu însă m-am uitat cu atenţie la coloane, vorbi răspicat Elena. Sunt lucrate cu migală şi multe şi-au păstrat contururile neatinse. Fac parte din cel mai curat stil doric.

— E drept că s-au păstrat bine, adăugă şi Anatol. Eu am curăţat câteva inscripţii. Mai toate sunt într-o stare minunată. Şterse, dar vizibile...

— Ce fel de inscripţii? De când?

— Toate din secolul cinci. Cred că au fost lucrate la Callatis, seamănă cu cele cunoscute. În genere plăci votive[18] şi decrete onorifice[19]...

— Aşadar, îl întrerupse pe gânduri Gordun, s-ar părea că se confirmă părerea că templul a fost ridicat în secolul cinci şi tot atunci s-a năruit...

Apoi tresări dintr-odată şi îşi lăsă ochii asupra lor:

— Dar la institut aţi vorbit, aţi anunţat?

Se priviră. Niciunul nu vorbise la institut.

Gordun se ridică greoi din fotoliu şi se-ndreptă spre videotelefon. Se mai clătina puţin. Lia îl apucă de braţ, sprijinindu-l.

— Cum te simţi?

— Minunat, Lia, minunat!

În realitate, dinaintea privirilor i se mai aşterneau încă ceţuri. Dar nu le luă în seamă. Formă numărul cunoscut.

---

[17] opistodom – încăperea din spatele cellei, unde se găseau obiectele de cult, cele mai multe din ofrande, tezaurul templului.

[18] placă votivă – placă de piatră, marmoră sau lut ars, reprezentând scene sau inscripţii şi dată ca ofrandă unui zeu.

[19] decret onorific – hotărâre a organelor legislative a unei cetăţi vechi greceşti, prin care o persoană sau altă cetate erau cinstiţi pentru o binefacere.

— Cu tovarăşul director, vă rog... Alo, alo... tovarăşul director?... Aici Gordun... Am găsit templul... da, da, l-am găsit... la cinci sute de stadii depărtare de ţărm, la aproape două sute metri adâncime... înfundat în mâl, dar încă destul de întreg... stil doric... s-au găsit şi amfore... cum?...

Urmă o lungă tăcere. Apoi faţa lui Gordun se lumină şi, zâmbind către ceilalţi, adăugă în aparat cu însufleţire:

— Vă aşteptăm! Veniţi! Veniţi neapărat!

Întrerupse legătura şi se repezi spre ceilalţi.

— Mâine dimineaţă vine încoace! Ei, ce spuneţi?

— Mă aşteptam la asta din partea lui, zâmbi Tudor.

— Ehei, câţi directori n-au trecut pe la staţiunea noastră!... îşi scutură Proca părul ciufulit. Apoi se adresă lui Gordun: Semeni cu un cosmonaut, care şi-a terminat misiunea în Cosmos!

Gordun se lăsă să cadă în fotoliu:

— Daţi-mi, frate, să mănânc ca lumea, să beau zdravăn, să prind puteri. Ce naiba! Sunt sănătos tun, dar parcă nu mai am vlagă în mine. Doar n-o să mă găsească în halul ăsta.

PARTEA a II-a

1

Se strânseseră pe ţărmul bătut de valuri, aşteptându-i pe cei ce urmau să vină de la Bucureşti.

Era o dimineaţă senină. Una din acele dimineţi în care pescăruşii, fluturând aripi albe deasupra apei, cheamă către larg...

Lia îşi îmbrăcase şi ea o rochie albă, mai albă decât zidurile de plastic din jur, deasupra căreia cocul blond strălucea în bătaia razelor de soare. Iar Sanda purta pantaloni lungi, albaştri, mai albaştri decât cerul şi decât marea.

Marea în schimb se frământa chinuit şi îndărătnic.

Trecând pe dinaintea lor, Proca îi salutase râzând.

— Aţi văzut marea? Parc-aţi străpuns-o în coaste, dând de urma templului ascuns de ea în mâl! Nu mai e furioasă, dar nici nu se poate linişti.

După plecarea lui rămaseră un timp tăcuţi, apoi Tudor, părând căndepărtează o gâză ce i se suia pe picior, i se adresă lui Gordun:

— Fără îndoială, am găsit templul, nu zic! Dar ce putem face cu el aşa cum e, înfundat în mâl, în noapte? E drept că dispunem de pompe cu care să-l curăţăm şi de reflectoare... dar, oricum, crezi că merită atâta osteneală?

— Nu înţeleg! rosti surd Gordun, săgetându-l cu o privire uluită.

— Săpăturile pe fundul apei nu-s ca cele de la suprafaţă, continuă Tudor. Chiar de-am munci pe brânci câţiva ani de-aici înainte...

— Nu cumva vrei să spui c-ar trebui să-l lăsăm baltă? strigă Gordun ca ieşit din minţi.

Era mai palid din cauza bolii şi ochii i se măriseră peste măsură.

Toţi întoarseră privirile spre el, speriaţi.

— Să-l fotografiem, să-l măsurăm... dădu Tudor din cap, mai mult decât atât însă...

Anatol veni în faţa lui Tudor şi-l opri:

— Bine, dar nu-ţi dai seama? Tot ce vom scoate de-acolo, fiecare bucăţică, va fi ca o bucată de aur! Gândeşte-te numai la inscripţii...

— El se gândeşte numai la inscripţii! zâmbi Tudor.

— Dar restul? îl înfruntă Gordun. Scenele cioplite în piatră? Eu le-am văzut. Sunt unice, cel puţin la noi. O întreagă mitologie marină.

— Şi câte alte lucruri or mai fi de care încă nu ştim! adăugă Elena, privindu-i liniştită şi trădându-şi emoţia doar în tremurul uşor al buzelor.

— Ei, râse Lia, apropiindu-se, dac-aş mai sta cu voi o zi-două, te pomeneşti că aş începe să mă pasionez şi eu de arheologie!

— Alta acum! tresări Gordun. Ai de gând să pleci? Nu mi-ai spus!

— Nu ştiu cum se face, Emil, zâmbi ea cu duioşie, dar tu uiţi mereu că mai am şi eu o meserie.

— Măcar să vezi templul... bâigui Gordun.

— Aş rămâne, crede-mă, se prinse ea de braţul lui, dar ca să vin aici am lăsat toate baltă acasă. Oamenii mă aşteaptă. Abia am început cercetarea unor specii noi de cefalopode. Îmi făcusem socoteala să te iau de aici şi să mă întorc în câteva ceasuri şi iată, au trecut două zile...

Gordun n-o mai ascultă; ca şi cum dintr-odată şi-ar fi adus aminte de Tudor, se îndreptă spre el cu vehemenţă:

— Ce-i cu tine, bătrâne? Ai ostenit? Te-ai plictisit? Tocmai acum depui armele, când munca de abia începe?

Tudor roşi. Îşi înfipse privirea în nisipul plajei şi nu răspunse.

— Eu, una, de-abia aştept să văd amforele! zâmbi puţin vinovată Sanda, scuturându-şi buclele negre peste bluza de un galben ţipător.

Cocoţat pe o ridicătură de stânci, ceva mai departe, Puiu n-auzea nimic din tot ce se vorbea jos. Se gândea la Ala, la tot entuziasmul ei pentru templul scufundat: „ziduri pline de alge, peştii plutind printre coloane...” Şi, de fapt, dăduseră peste câteva dărâmături înfundate în beznă şi mâl. Cum s-o cheme să-l vadă? Cum să-i spună?

Anatol căută să destindă atmosfera, scoţând din geanta aparatului fotografic o cutie de tablă în care îi plăcea să strângă nimicuri de pe fundul mării.

— Ia să vă arăt ce-am găsit acolo! le spuse el.

— Ai vreo inscripţie în cutie? râse Gordun

— Nu, dădu din cap Anatol, deschizând cutia şi întinzându-i-o lui Gordun.

— Ce sunt astea? Icre? exclamă Gordun.

Se strânseră cu toţii să se uite înăuntru.

— Mi se pare că Anatol are de gând să se facă naturalist! glăsui Tudor.

— Dar sunt excepţionale! interveni şi Elena.

— Adevărat, adăugă şi Sanda, n-am mai văzut niciodată icre atât de mari!

— Ce spui, Lia? întrebă Gordun. Ce fel de icre sunt astea?

Lia se aplecase atât de tare peste braţul lui Gordun pentru a le privi, încât fu gata să-şi piardă echilibrul pe tocurile prea înalte. Se prinse de umărul lui şi-şi ridică ochii asupra lui Anatol, cu o expresie de uluire:

— Tovarăşe Anatol... îmi dai voie... unde le-ai găsit?

— Sub o inscripţie răsturnată, explică stingherit Anatol. Mă aplecasem să o descifrez...

— Şi atunci ai văzut icrele şi ai lăsat baltă inscripţia! râse Gordun.

— N-am lăsat-o baltă, vreţi să v-o reproduc pe dinafară? Şi se apucă să spună în greceşte textul. Era textul pe care îl cunoşteau aproape toţi.

Lui Gordun îi pieri zâmbetul de pe buze, se repezi la el şi îl opri să continue.

— Vrei să spui că ai găsit acolo inscripţia asta?

— Dacă spun...

— Inscripţia care ne-a făcut să căutăm templul? Ai găsit-o în prima zi în care ai ajuns?

— Am stat destul de mult sub apă, se apără Anatol ca de o vină, şi ce era să fac dacă am dat peste inscripţii, decât să caut să le citesc...

— Extraordinar! strigă Gordun.

De data asta strigătul lui ajunse până la Puiu, sus pe ridicătura de stâncă. El îşi întoarse capul spre ei, trezit din gânduri.

Lia, ţinând mereu cutia lui Anatol în mână, interveni.

— Emil, nu mai plec la Bucureşti. Vin şi eu cu voi la templu.

— Ce tot spui, Lia? o privi Gordun uimit.

Dar ea se întoarse spre Anatol, vizibil emoţionată.

— Pot să păstrez cutia asta cu icre?

— Cutia te-a decis? o întrebă Gordun.

În clipa aceea Puiu se ridică în picioare şi începu să le facă semne cu mâinile. Şi toate privirile se îndreptară spre un elicopter uriaş, care se apropia, crescând în zare.

2

— Auzi, Ala, strigă Puiu în videotelefon, astăzi de dimineaţă a venit aici directorul tatii, de la Institutul Arheologic. Ne-a felicitat pe toţi. Chiar şi mie mi-a strâns mâna! Adevărat!... Acum, lângă ţărm, se construieşte o insulă artificială din material plastic... Ai mai văzut aşa ceva?... Din tuburi de material plastic, legate între ele... Are o casă întreagă de plastic pe ea... Nu ştiu cum are să arate până la urmă, dar o duce acolo unde e templul şi o să ne mutăm acolo... plecăm de la nea Proca... Ala, mă cheamă la masă, fug, dar mâine seară te chem eu iară... Salută-i pe ceilalţi, la revedere!

În seara următoare însă Puiu nu mai ajunse să vorbească cu Ala; Sanda şi Tudor îl luară cu ei să-i arate mai cu de-amănuntul insula de plastic.

Terminată în cele mai mici amănunte, aceasta se îndepărtase de ţărm către ora prânzului, plutind peste valuri, purtată de cele patru elice dispuse în patru laturi şi condusă dintr-o cabină de o maşină electronică. Se oprise în dreptul templului scufundat şi îşi aştepta locuitorii.

Deocamdată nu se găseau pe ea decât cei doi tehnicieni din cabina de comandă: unul mai tânăr şi vorbăreţ, al doilea mai în vârstă. Aceştia se apucară să-i explice lui Puiu tot rostul dulapurilor şi panourilor pline de butoane şi ecrane din cabină. Insula era menţinută în acelaşi loc, deasupra

apei, datorită maşinii electronice, care primea impulsurile a două unde luminoase emise de la farurile de pe ţărm şi efectua conectările necesare la mişcările plutei. Cele patru elice o ajutau să se deplaseze după necesitate, iar mărimea ei o făcea să nu fie prea mult afectată de valuri.

Apoi Sanda şi Tudor îl duseră pe Puiu prin toate celelalte încăperi ale casei de plastic. Chiar şi conductele de apă şi de gaz erau din plastic, iar încălzirea cu aer era combinată cu ventilaţia. Aerul cald se livra prin conducte sintetice, invizibile cu ochiul liber.

Puiu pătrundea cu oarecare emoţie în încăperile uşoare, luminoase şi în care încă nu intrase nimeni decât cei ce le construiseră. Părea un palat de poveste, cu ziduri de cristal. Îi era teamă să calce sau să vorbească prea tare, ca totul să nu se destrame în jurul lui. Prin ziduri pătrundea de afară clipocitul valurilor. Chiar încăperile destinate lucrărilor păreau la fel de fragile: încăperile de primă sortare a materialelor, unde se găseau maşini electronice de clasat obiecte sau de citit şi reconstituit inscripţii, dulapuri automate, laboratoare de analize chimice sumare...

Mai mult se opri Puiu dinaintea platformelor de la capătul insulei, prevăzute cu mecanisme de ascensoare pentru a ridica de pe fundul apei blocurile de piatră, amforele, statuile. Două macarale mari, lucind de prospeţimea vopselei, aşteptau să preia obiectele din ascensoare şi să le depună pe un mecanism de bandă rulantă, care să le ducă în interiorul clădirii.

Tudor le cercetă cu atenţie pe toate părţile, apoi le făcu să se rotească şi să-şi mişte în gol braţele lungi, metalice, pentru a vedea cum funcţionează.

Puiu bătu din palme şi strigă:

— Mai învârte-o, nene, o dată! S-o văd şi din partea asta!

Şi Tudor, care se pregătea să o oprească, o mai învârti o dată pentru el.

Privindu-le nerăbdarea, Sanda râdea:

— De-abia acum ne vom apuca şi noi de munca propriu-zisă! Oare cum vom începe? De unde? N-ar fi bine să-mi scoată mie, mai întâi, vasele acelea de Chios din opistodom, de care i-ai pomenit lui Gordun?

Tudor îi înconjură umerii şi-i zâmbi:

— Nu ştiu, nu mă amestec! E treaba lui Gordun să hotărască cum vor decurge lucrările.

Înainte de a intra în bărcuţa care să-i întoarcă spre ţărm, Puiu îşi întinse mâna spre o platformă mai mare, din spatele clădirii, fără niciun mecanism, şi întrebă:

— Dar acolo ce e?

Tudor privi în direcţia braţului lui şi se bătu cu palma peste frunte.

— Ai dreptate! Acolo n-am fost! E platforma de aterizare pentru elicopterele care vor prelua materialele înregistrate şi sortate ca să le transporte la Constanţa. Dar e prea târziu să ne mai ducem acum şi acolo. Renunţăm.

Intrară în bărcuţă.

— De ce se transportă materialele la Constanţa? întrebă Puiu.

— Fiindcă insula nu suportă greutăţi prea mari! îi explică Tudor, dând drumul la motor şi aşezându-se lângă Sanda. Şi pe urmă la Constanţa vor putea fi cercetate mai amănunţit decât aici!

Puiu nu mai întrebă nimic.

Stătea ghemuit pe băncuţa bărcii şi privea cum dispare în zare insula de plastic, suspendată între cer şi apă şi învăluită de ceţurile înserării. Ca şi cum însăşi ruina vechiului templu năruit în adânc ar fi înflorit deasupra – construcţia aceasta translucidă, diafană...

3

În noaptea aceea se aşezară cu toţii pe stâncă, lângă far. Era ultima seară pe care o petreceau la staţiunea piscicolă.

Departe, în zare, se aprinsese alt far al insulei, unde aveau să se mute a doua zi. Lumina lui răzbătea până la ţărm, scăpărând mărunt, dar insistent.

În partea cealaltă, departe, departe, era Bucureştiul. Şi acolo prietenii aşteptau rezultatul muncii lor.

— Hei, Proca, strigă Gordun, unde-i pescarul care ne-a ajutat în primele cercetări şi ar fi vrut atât de mult să dea de templu? Trebuie să-l ducem să i-l arătăm.

— Vine acuşi, dădu din cap Proca. E şeful unei echipe, care pleacă mâine în larg. A avut de socotit traseul. Nu-i treabă uşoară cu vânturile astea, care se tot schimbă şi cu bancurile noi de peşti, care trebuie să ne vină din nord...

Tăcu un timp, apoi se bătu cu palma peste genunchi:

— Mă obişnuisem cu voi! Parc-aţi fi fost de când lumea aici, năuci după templul vostru afurisit! Are să-mi fie greu să nu vă mai văd...

— Doar rămânem colea, la doi paşi, râse Gordun. Crezi c-ai scăpat aşa uşor? Parcă văd că ai să mai ai de furcă cu noi!

— Asta-i sigur, vă spun eu! râse şi Proca hoţeşte, săltându-şi tot trupul lui de uriaş. Vă-ntoarceţi voi la ţărm, la nea Proca! O să vedeţi!

Gordun îşi roti ochii în jur:

— Dar unde-i Lia?

Toată ziua uitase de ea.

— Înăuntru, îi răspunse Elena. Stă la o masă şi cercetează cu lupa nişte cochilii.

— Cochilii? se miră Gordun. Ce fel de cochilii?

— Cât aţi montat insula, mi-a cerut să o învăţ să coboare sub apă. A fost şi la templu.

— Ia te uită! se miră şi mai mult Gordun.

Şi-n tăcerea tivită de tălăzuirea mării răsună dintr-odată puternic, chiar în spatele lor, glasul pescarului care dorise să găsească templul:

— Am auzit, tovarăşe Gordun, că l-aţi găsit! În drumul meu, la pescuit, mâine-am să trec pe-acolo!

— Vino, te aşteptăm! îi strânse mâna Gordun.

4

Încă din prima zi, pe insula de plastic se porni forfota.

Gordun avea conducerea insulei şi a lucrărilor la templu. Dar pentru a fi ajutat mai veniră, trimişi de la diferite şantiere arheologice din ţară: doi epigrafişti, trei desenatori, patru arheologi subacvatici, şase arheologi specializaţi în epoca greacă, doi tehnicieni mecanici pentru conducerea macaralelor şi a ascensoarelor şi o echipă formată din doi infirmieri pentru prim-ajutor în caz de accident.

Gordun împărţi atribuţiile în modul următor: Elena avea să conducă lucrările arheologilor subacvatici din fundul apei, Anatol avea să conducă lucrările epigrafiştilor, Sanda urma să se ocupe de ceramică, iar Tudor de toate celelalte materiale: blocuri de piatră, statui, ofrande de tot felul, monezi...

Arheologii subacvatici coborau într-una în ţinutul din adânc, încremenit de secole, ducând în mâini pompe în loc de şpacluri. Se împrăştiau şi lucrau fiecare în câte un sector. Scoteau la suprafaţă nu numai amfore, dar şi blocuri de piatră şi fusuri de coloane, şi ofrandele tuturor negustorilor care trecuseră cu corăbiile pe acolo şi-l imploraseră pe Poseidon să-i păzească de furtună, de piraţi, să le înlesnească o vânzare bună: miniaturi de corăbii, statuete în marmoră, bronz sau piatră, reprezentând peşti şi animale marine, mai cu seamă delfini, ancore de lut ars, de bronz sau argint, obiecte în formă de scoici. Erau mulţumiţi că dacă trebuiau să lucreze în noapte, la lumina unor reflectoare aşezate neregulat, la o mare presiune şi înfundaţi în mâl, cel puţin nu erau stingheriţi în munca lor de alge, peşti sau alte vietăţi. Elena nu mai prididea de atâta treabă.

Iar Tudor uită că se-ndoise de importanţa acestui templu şi a muncii lor aici. Camera de sortat îi ajunse în curând neîncăpătoare pentru mulţimea materialelor care tot soseau.

Şi atât de multe amfore se scoteau într-una, câte nici nu-şi putuseră închipui. Au scos vase atice cu figuri roşii pe fond negru, cupe cu picior, cu

două toarte, căni cu guri trilobate[20], vase ornamentate cu păsări, cu frunze, cu ovule... În încăperea prevăzută pentru a le primi, Sanda le fotografia din toate părţile, le înregistra, le orânduia cu grijă şi apoi le aşeza în elicopterul care avea să le ducă mai departe.

Şi câte monede! Tezaure pline de aur, trimis din cetăţile de pe coastă, lăsat de corăbieri...

Cât despre inscripţii... Cine ar fi putut crede că în acel templu, destul de mic, din mijlocul mării, puteau să fie atâtea inscripţii? Plăci votive, decrete onorifice asemănătoare celui după care pornise la drum Gordun – inscripţii monumentale referitoare la evenimentele din Callatis... Anatol nu se îndura să le aşeze în elicopter, cu riscul de a îngreuna insula de plastic peste greutatea permisă şi, cu toate că maşina electronică le reda conţinutul cu fidelitate pe coala de hârtie, le înghesuia în cămăruţa prevăzută pentru a le primi.

Gordun nu se simţise niciodată în viaţă mai puternic şi mai sănătos. Întinerise. Ciudat era că, în loc să stea pe insulă, unde avea atâta treabă, mai mult cobora sub apă, printre arheologii subacvatici, măsurând templul în lung şi-n lat, desenând şi calculându-i toate unghiurile şi nemaisăturându-se să se despartă de el, de zidurile lui năruite, de coloanele lui înfundate în mâl...

Nimeni n-avea vreme să stea după Lia, care, cu o lampă-torţă în mână, scormonea de zor mâlul în jurul templului şi aducea într-una la suprafaţă cochilii de scoici moarte, din care nimeni nu înţelegea nimic.

Nimeni nu avea vreme mai cu seamă să stea după Puiu, care-şi făcea de cap, umblând sub apă şi pe insulă în toate părţile, fără ca nimeni să-i ceară vreo socoteală.

Seara, când se-ntâlneau cu toţii la cină, erau atât de frânţi de oboseală, încât de abia mai ajungeau să schimbe o vorbă. Se priveau însă cu bucurie, şi în ochii ce li se închideau de somn licărea ca o lumină.

5

Braţul uriaş al macaralei depuse cu grijă dinaintea lui Gordun, pe platformă, basorelieful principal al frontonului, pescuit de undeva... din mâl.

— Binişor! strigă totuşi Gordun celui ce manevra macaraua în cabina din capătul insulei, făcându-i semne cu mâna.

De-abia se desprinse lanţul macaralei din jurul pietrei şi numaidecât apăru capătul tubului de pulverizat glazura care s-o ferească de aer. Înainte vreme se distrugeau multe obiecte preţioase păstrate mai mult sau mai

[20] trilobat – cu trei lobi, în formă de trifoi sau crin.

puţin intacte sub pământ, în mâl, în apă, din cauză că veneau dintr-odată în contact cu aerul.

Abia când tubul se îndepărtă, Gordun se aplecă asupra ei. Puiu se apropie repede şi se lăsă pe vine să o vadă şi el de aproape. Aşteptă mai cu seamă să-nceapă să vorbească Gordun. De la el aflase că drept deasupra coloanelor se afla arhitrava şi deasupra arhitravei se înşiruia friza formată din metope şi triglife. Metopele erau pline de scene marine, scene de luptă... Peste toate se ridica frontonul cu o cornişă din antefixe[21] în formă de palmete[22] şi având la colţ o acroteră[23] reprezentând o sirenă.

Gordun îi desenase planul templului, îi explicase fiecare încăpere: cella principală cu statuia zeului, opistodomul în spate, plin de ofrande şi obiecte rituale.

Acuma, dinaintea scenei principale a întregului templu, Puiu îl aştepta cu nerăbdare să vorbească iar.

Scena sculptată în marmora albă de Paros, din care era construit tot templul, îl înfăţişa pe Poseidon în corabie. Valuri se ridicau în jurul corabiei, animale marine şi sirene. Acum se pricepea şi Puiu să-l recunoască, cu părul şi barba şiroind de apă, cu tridentul în mână. Avea alături pe Amphitrita – soţia lui – pe care o ţinea c-o mână de după umeri. Faldurile rochiei Amphitritei fluturau în urmă, amestecându-şi unduirea cu a valurilor înspumate din jur.

— O-ntreagă lume dispărută vine către noi, Puiule, în acest fragment de sculptură! spuse Gordun, alunecându-şi degetele peste piatra ajunsă poroasă, fără lustru, cu marginile sfărâmate... De ce ne-ar mai putea interesa un vechi templu, astăzi, dacă nu ne-ar vorbi atât de mult despre oamenii care-au trăit atunci? Multă vreme civilizaţiile noi s-au clădit fără să le ia în seamă pe cele vechi, grăbindu-le distrugerea sau răzându-le de pe faţa pământului cu înverşunare... Dar noi le căutăm, ne străduim să le-nţelegem şi ducem mai departe toate câte-au fost odată...

Apoi, urmărind cu mâna contururile, adăugă:

— Priveşte cu câtă măiestrie s-au priceput să redea forţa acestui bărbat în puterea vârstei. Ce trup viguros şi mândru are, stăpânind apele, cu tridentul lui, iscând şi potolind vânturile şi furtunile, conducând delfinii cu cozile lor arcuite. Priveşte cu câtă migală sunt redate faldurile rochiei

---

[21] antefixe – elemente arhitectonice ornamentale aşezate în jurul acoperişului unui templu.

[22] palmetă – element decorativ de origine egipteană, de forma unei frunze stilizate, cu 5 lobi. În arta decorativă greacă a fost mult folosit pe vase, în sculpturi, antefixe etc.

[23] acroteră – element decorativ arhitectural în formă de statuie aşezat de obicei la colţul sau în vârful unui fronton de templu.

Amphitritei și ale vălului care-o acoperă, privește grația valurilor, a delfinilor și a sirenelor... E un templu din secolul al V-lea înaintea erei noastre, din acea epocă în care arta greacă ajunsese la culmile ei.

— Dar, tată, îl întrerupse Puiu, ridicându-și ochii spre el, cum de sunt zeii greci atât de frumoși? Ți-aduci aminte de zeii aceia pe care mi i-ai arătat anul trecut, când ne-am plimbat în Orient? Erau îngrozitori, nici nu te puteai uita la ei!

Gordun îl privi o clipă, apoi zâmbi:

— I-adevărat, Puiule, cred că grecii n-ar fi putut niciodată să-și închipuie că soarta le este condusă de niște forțe hidoase și înspăimântătoare, cum își închipuiau alte popoare. Și, uite, nici civilizația lor n-a luat niciodată formele de despotism înfricoșat și oprimare din Orient, ea nici n-a fost vreodată închisă între ziduri ca acolo. Popor de meseriași, de pescari, de corăbieri-negustori, fabricau stofe, vase, arme, podoabe pe care le duceau pe corăbii, făcând comerț cu multe popoare și înfiripând orașe pe multe țărmuri. Cetățile, ca și templele lor, erau deschise soarelui, vântului, oamenilor. Aveau nevoie de libertate în viața lor de zi de zi, în organizarea cetății, în gândire. Aveau nevoie de libertate și frumusețe pentru a colinda și a face comerț în toată lumea, cu obiecte lucrate de mâna lor. Pe această cale pașnică au izbutit să-și răspândească civilizația până în cele mai depărtate colțuri ale lumii cunoscute până atunci.

Fără îndoială, nu puteau să nu-și plăsmuiască și ei niște zei, ca și ceilalți – deși filosofii lor n-au crezut cu adevărat în zei și nici poporul, cu timpul, nu mai crezu – uneltele nu le erau încă de ajuns de perfecționate să cunoască și să stăpânească natura, nici mintea de ajuns de cuprinzătoare. Democrația lor se baza pe sclavagism. Și, deși stăpâneau mările, furtunile pe care nu și le puteau explica, pe care nu le puteau domina, le răsturnau corăbiile.

Așadar, au plăsmuit zeii! Niște zei izvorând din toată năzuința lor de libertate și frumusețe. Au avut ei și monștri în mitologia lor: titanii, giganții. Dar zeii cei luminoși s-au luptat cu aceștia încă de la începuturi și i-au azvârlit în adâncul pământului, de unde să nu mai poată ieși. Mai erau și ciclopii, pe care i-ai întâlnit când ai citit călătoriile lui Ulise, dar nici aceștia n-au căpătat în mintea lor prea multă putere. Oricât de capricioși, egoiști și pătimași, zeii cărora ei li se-nchinau, cerându-le ocrotirea, trebuiau să fie totuși frumoși și luminoși: neînvinsul, viteazul Zeus, tânărul Apollo, neîntrecut muzicant și adorat de muze, înțeleapta Atena, minunat de frumoasa Afrodita, tânăra, curata zeiță a vânătorii, Artemis... Și așa, uneori, se trezeau înfruntându-i, ba chiar luptându-se cu ei...

În clipa aceea apăru, neobservată, Lia. Avea mâinile pline de scoici. Iar părul strâns pe ceafă părea înviat dintr-o friză cu femei îndeplinind o scenă casnică.

Puiu sări numaidecât în picioare şi alergă la ea.

— Mamă, ai văzut şi tu cât e de frumos templul?

Lia zâmbi:

— Într-adevăr, e foarte frumos!

Gordun se-nfierbântă:

— Ai început şi tu, Lia, să-l îndrăgeşti? Mai râzi de visurile mele când pornesc să caut temple scufundate?

Lia îşi lăsă scoicile alături de blocul frontonului şi, privind şi ea la scena săpată acolo, spuse, pe gânduri:

— Templul tău e cu mult mai preţios decât bănui!

— Desigur, încuviinţă Emil, pân-acum n-am scos şi nu cunoaştem decât foarte puţin. Toată temelia i-a rămas în mâl, plină de obiecte, de blocuri...

— Nu mă gândeam numai la valoarea lui arheologică! zâmbi liniştit Lia.

Gordun o pironi cu o urmă de nelinişte.

— Atunci la ce?

— La altele. Uite, să zicem că el a fost scufundat acum două mii cinci sute de ani, nu-i aşa?

— Probabil! dădu din cap Gordun.

— Cum îţi explici atunci că-n jurul lui se găsesc cochilii de scoici din neozoic? Să zicem că, atunci când s-a scufundat, mâlul le cuprindea deja. Se poate. Dar cele de deasupra? De peste pietre? Ca şi cum vieţuitoarele astea ar fi trăit după ce s-a produs scufundarea. Aşa ceva nu se poate presupune şi e cel puţin ciudat! Foarte ciudat!

Gordun o privi uluit. Profilul cu trăsături delicate îi strălucea în lumina puternică a amiezii. Vântul se juca zburlindu-i în jurul obrazului câteva şuviţe rebele, desprinse din cocul cu unduiri largi şi supuse. Şi toate astea îl uimeau şi-l neliniştea, cu sentimentul încercat şi-n alte dăţi că pe-undeva lumea ei, care-i scapă, i se alătură, se-ntreţese cu a lui.

6

Într-o zi se petrecu însă un lucru neînchipuit.

La suprafaţa apei se dezlănţui iară furtuna. Valurile îşi năpusteau guri uriaşe spre insula subţiratică. Iar aceasta se legăna ca un scrânciob prinsă în cele două raze ale farurilor de pe ţărm.

În adâncul întunecat şi liniştit arheologii subacvatici îşi vedeau de munca lor, fără să bănuie furtuna de deasupra. Elena, înfundată în mâl până la genunchi, curăţa cu o pompă suprafaţa unui capitel cu muchiile canaturilor

roase. Liniile viguroase, simple, fără înflorituri ale stilului doric o vrăjeau. Ezita să-l așeze în ascensorul care să-l tragă deasupra. Când, deodată, prinse în aparatul ce-l purta la gât – singura legătură între scufundători – un S.O.S. tot mai slab.

Lăsă capitelul și se repezi către cel mai apropiat dintre arheologii subacvatici. Cel pe care putea să-l zărească la o distanță apreciabilă, prin lumina difuză a reflectoarelor, dispuse acum organizat. Lucrau astfel încât în orice moment să se poată vedea măcar doi câte doi.

Arheologul spre care se-ndrepta ea căra un braț de statuete-ofrande spre macaraua-ascensor. Dar rămăsese descumpănit, cu statuetele în mâini. În aparatul lui răsuna același S.O.S. insistent.

Printre coloane, se apropia de ei, plutind, al doilea arheolog. Și-n aparatul lui răsunase semnalul de alarmă.

Porniră cu toții, fără să fie nevoie să se facă înțeleși, către al treilea arheolog, care scurma în mâlul plin de obiecte prețioase ale opistodomului. Acesta nu-i așteptase să vină la el. Se depărta de templu către stâncile golașe și țuguiate din jur. Se luară pe urma lui. Îl ajunseră. Al patrulea lucrase acolo în apropierea templului. Dar acum nu se mai vedea.

Al treilea scufundător întinse mâna în direcția stâncilor. Nu puteau pricepe ce căutase al patrulea acolo, dar n-aveau cum să-l întrebe. Se apucară să caute printre pietrele lunecoase, până unde lumina reflectoarelor aproape nu mai ajungea. Lămpile-torță pe care le purtau cu ei lăsau o dâră destul de slabă de lumină, sporind parcă și mai mult umbrele și cețurile.

În aparate răzbi iarăși, foarte slabă, aceeași chemare deznădăjduită: S.O.S. – și apoi nu se mai auzi nimic.

Stâncile erau colțuroase, neregulate. Nu mai fuseseră niciodată pe acolo. Și nici nu-nțelegeau de ce să-l caute la atâta distanță de templu. Unul dintre ei găsi lângă un bloc înalt, neted, ce-și repezea creasta retezată la oarecare înălțime, o pompă și un manometru. Cel căutat trebuia să fie pe-aproape. Dar unde?

Elena se ridică de-a lungul blocului de stâncă și ceilalți o urmară. N-aveau vreme de pierdut.

Suiră, suiră cu mâna pipăind zidul alunecos, mai bine de zece metri. Și pe platoul zdrențuit, ce se formă deodată, la lumina difuză a lămpilor-torță, dădură peste trupul celui de al patrulea arheolog subacvatic. O mână i se cramponase de un colț al stâncii, de parcă ar fi vrut să se prindă de el. Prin haina sfâșiată o șuviță de sânge se ridica în jur, ca un fum cenușiu.

Îl apucară zdravăn de umeri. Îl împinseră spre suprafață. Înainte însă de a ieși la aer trebuiră să se lupte cu valurile.

Nu şi-au închipuit că furtuna putuse să ia între timp proporţii atât de mari. Valurile păreau jivine furioase, se azvârleau asupra lor, să-i cotropească.

Pe insulă, unde răsunase de asemenea semnalul de alarmă, se strânseră Gordun, mânuitorii macaralei, cei doi infirmieri. Întinseră către ei un braţ de macara prevăzut cu un năvod, în care îi culeseră ca pe nişte peşti.

Al patrulea arheolog subacvatic fu întins pe marginea insulei zguduită de furtună. Îi scoaseră masca. Părul încârlionţat şi ud îi năvăli în şuviţe negre pe frunte. Era foarte tânăr. De-abia mai respira. Cei doi infirmieri depuseră eforturi serioase ca să-l aducă în simţiri.

Lupta dintre viaţă şi moarte dură mai bine de un ceas, acolo pe marginea insulei. Gordun şi Elena nu se mişcară de lângă el. Îl priveau fix, concentraţi, ca şi cum ar fi putut să-i insufle prin ochi viaţa care pulsa în ei.

În sfârşit, tânărul oftă adânc şi-şi deschise dintr-odată ochii. Ochi imenşi, negri, peste care se aşternu curând un văl de spaimă:

— Peştele! rosti el, căutând să-şi ridice capul.

Unul din infirmieri îi trecu mâna peste frunte:

— Linişteşte-te! Eşti în siguranţă!

Dar el îi dădu mâna la o parte, strigând iar:

— Peştele!

Infirmierii îl trecură uşor pe o targă. Lucrul cel mai greu fusese împlinit. Îl duseră de-acolo.

Arheologii subacvatici şi tehnicienii macaralei se-ndepărtară.

Rămaseră pe marginea platformei doar Gordun şi Elena. Gordun îşi ţinea capul în pumni. Scrâşni:

— Marea începe să-şi facă de cap!

Alături, istovită, Elena îşi frământa în mâini masca de scafandru şi tremura din tot trupul.

— Dar despre ce peşte o fi vorba? bâigui ea.

— Aiura, îi răspunse Gordun, fără să o privească.

În clipa aceea însă sări pe insulă Puiu. Ca şi cum nici n-ar fi observat furtuna din jur, îşi scoase masca de pe faţă şi alergă spre ei:

— Tată, tată, am văzut un peşte uriaş!

— Ai merita să-ţi trag o bătaie de s-o ţii minte! urlă Gordun, zguduindu-l de umeri. Unde umbli pe furtuna asta? Ai înnebunit?

Elena sări în picioare şi-l apucă pe Gordun de braţ, cu o energie nebănuită:

— Lasă-l!

Apoi, către Puiu:

— Unde ai văzut un peşte?

— Acolo, jos! se agită Puiu emoţionat. Intra într-o grotă. Era mare, mare... Avea aripi solzoase şi nişte dinţi ascuţiţi...

Furtuna mugea amarnic în jur, răvăşindu-le părul şi hainele.

— Trebuie să căutăm peştele! spuse Elena.

Stătea dinaintea lui Gordun în haina largă de scufundător, repezindu-şi spre spate părul scurt şi ţinând pumnii strânşi. Ochii îi străluceau nefiresc, iar buzele îi erau albe.

De la pupitrul cabinei de conducere a insulei, Gordun o privea fără să răspundă.

— Înţelege, tovarăşe Gordun, urmă ea cu o vehemenţă reţinută: toată munca ne e periclitată de existenţa lui. Oamenii au coborât din nou la templu, dar viaţa fiecăruia e în primejdie.

— Cum este cu putinţă să respire un peşte în hidrogenul sulfurat? întrebă Gordun.

— Cum?! Elena se apropie de el, nevenindu-i să creadă că auzise bine. Vrei să spui că peştele nu există?

— Nu vreau să spun nimic. Întreb.

— Eu nu ştiu asta! ripostă ea energic. Nu-i treaba mea. Peştele însă trebuie să existe, deoarece a atacat un arheolog şi l-a văzut şi Puiu.

— Arheologul a putut cădea de pe stâncă.

— Dar ce-a căutat acolo, dacă nu peştele? Peştele de care a pomenit şi el şi Puiu!

— Chiar dacă e adevărat, de ce să ne speriem atât? Vom împărţi oamenilor harpoane cu unde electromagnetice!

— Dar oamenii nu se plimbă pe fundul apei, lucrează! Pot să fie surprinşi! Pot să nu mai aibă vreme să le mânuiască! Peştele e uriaş, e puternic, nu-i o joacă!

Gordun azvârli busola pe masă şi o privi enervat:

— Nu crezi că-i dai prea multă importanţă?

Ochii ei îl priveau însă cu atâta intensitate şi spaimă, încât adăugă în silă:

— Dacă ţii neapărat, să-l căutăm! Ca şi cum am avea vreme de pierdut...

Elena îşi prinse mâinile una de alta şi iar îşi repezi părul spre spate, vrând să adauge ceva, când uşa se dădu în lături şi în prag apăru Lia.

— Am auzit de accident, vorbi ea cu răsuflarea tăiată. Am vorbit şi cu Puiu. Ce-aveţi de gând?

— Tocmai hotărâsem să căutăm peştele! îi răspunse Gordun, plictisit.

— Să-l căutaţi? Adevărat?

Lia căută pe faţa Elenei o confirmare. Apoi, cum Elena tăcea, se-ntoarse spre Gordun.

— De ce?

— Poftim, ridică Gordun din umeri. Pentru ce putem să-l căutăm? Ca să-l omorâm!

— Să nu-l omorâţi! strigă Lia. Merg şi eu cu voi!

Gordun sări de pe scaun:

— Pot să ştiu ce ţi-a venit?

— Trebuie să-l văd! rosti surd Lia.

— Dar bine, Lia, e primejdios!

— N-ai băgat de seamă, zâmbi ea, că de când am venit printre voi, am prins şi eu un curaj de necrezut?

— I-ai cerut Elenei lecţii de scufundare, se aprinse Gordun, toată ziua culegi cochiliile tale! Nimeni nu-ţi spune nimic. Faci ce vrei! Dar asta e prea de tot!

— De ce adică e prea de tot?

— Fiindcă peştele ăsta era cât pe aci să omoare un om. Se pare că e uriaş... poate că e o colonie întreagă...

— Aşa, aşa! dădu Elena din cap, cu o urmă de zâmbet.

— Şi totuşi voi vă duceţi! spuse Lia.

— Elena, o chemă Gordun în ajutor, explică-i...

Dar Elena, neobservată, părăsise încăperea.

Gordun şi Lia rămaseră unul în faţa celuilalt.

— N-ai să vii cu noi! rosti calm Gordun, aşezându-se iar în scaunul lui din faţa ferestrei, prin care se vedea toată insula de material plastic.

Lia îl privi un timp cu încordare, apoi îi răspunse, la fel de hotărât:

— Rămâne de văzut!

Gordun se răsuci în scaun, mânios:

— Lia, vino-ţi în fire! Lia!

Dar Lia ieşi şi ea.

Gordun se ridică şi începu să se plimbe prin încăpere, cu mâinile la spate:

— De unde naiba a mai răsărit şi peştele ăsta? Apoi îşi trecu mâna peste faţă: Şi totuşi e imposibil să fi fost vreun peşte! E imposibil!

În seara aceea, Lia vorbi îndelung la telefon cu Bucureştiul. A doua zi apărură pe insulă doi paleontologi marini, prietenoşi şi veseli, care cerură insistent să ia şi ei parte la vânătoarea „monstrului”.

— Ce se mai amestecă şi ăştia în treburile noastre? întrebă Gordun, prost dispus.

— S-ar putea să nu fie numai treaba voastră, îi răspunse Lia.

— Cum adică? se miră Gordun.

— Uite ce-i, Emil, dacă peştele este aşa cum l-a descris Puiu, şi dacă ale lui sunt icrele pe care le-a găsit Anatol, atunci face parte dintr-o specie care a pierit de mult din apa mărilor. Este o fosilă vie, pricepi?

— Am înţeles, zâmbi Gordun, uşurat. De ce n-ai spus aşa de la-nceput? Vreţi să-l împăiaţi.

— Nu, ne trebuie viu! răspunse Lia, răspicat.

Gordun o privi un timp, străduindu-se să înţeleagă:

— Dar dacă există – şi asta nu e sigur! – trebuie să-l omorâm, Lia! Altfel nu mai putem lucra! Trebuie să-l îndepărtăm, să-l distrugem...

— Va trebui să căutaţi să vă apăraţi de el, fără să-l tulburaţi.

— Asta-i bună! râse enervat Gordun. Noi să nu-l tulburăm pe el!

— Din păcate, Emil, asta e situaţia!

— Îţi dai seama ce spui? Mai întâi n-ai vrut să mă laşi să caut templul în mare, iar acum, când l-am găsit, când vezi şi tu cât e de important, din cauza nenorocitelor tale de fosile nu mă laşi să-l cercetez...

— Trebuie să-nţelegi că pot fi şi pentru noi descoperiri nemaipomenite, importante...

— Nu vreau să-nţeleg nimic! Întoarceţi-vă la Bucureşti! strigă mânios Gordun. Conduc sau nu lucrările pe această insulă?

— Vrei sau nu vrei, vorbi reţinut Lia, suntem aici şi rămânem. Nu veţi vâna acest peşte! Viaţa lui e preţioasă.

Gordun se năpusti pe uşă afară, agitându-şi mâinile ca un bezmetic. În faţa intrării o găsi pe Elena, scrutând întinderea nesfârşită a mării, cu liniştea ei de totdeauna.

— Poftim, se repezi la ea Gordun, îţi aduci nevasta pe insulă şi tocmai ea nu te lasă să-ţi vezi de treabă...

— Ce s-a întâmplat? se-ntoarse către el Elena.

— Ţi-ai fi închipuit să dăm aici de o „fosilă”? De-un „animal preţios”? Să n-avem voie să-l omorâm?

— Mi-am închipuit, îşi lăsă ea capul în jos.

— Ai mai văzut vreo vietate în hidrogenul sulfurat? se frământa Gordun. Cum de-a apărut asta?

— Nu ştiu, mărturisi liniştit Elena. Dar există! Şi asta-i de ajuns.

— Ce facem, Elena? Ce facem?...

Elena îl privi un timp, apoi îi răspunse calm:

— Mai întâi aşază-te aici şi linişteşte-te. Ne vom gândi şi vom găsi. La orice se găseşte o soluţie.

9

Se mai porni şi o ploaie torenţială.

Din cerul cenuşiu stropii cădeau în apă, plescăind.

Peste insula de plastic se trase o capotă transparentă, care acoperi toate mecanismele şi aparatele.

Peştii fură cuprinşi de-o frenezie nemaivăzută. Zvâcneau de peste tot, fără să se mai teamă de oameni, dansau în cercuri ameţitoare, goneau bezmetici în toate părţile, săreau chiar pe insulă şi apoi se azvârleau iar în mare.

În adâncul întunecat şi îngheţat lucrul continua, dar păţania celui de-al patrulea arheolog îl apăsa pe fiecare. Munca îşi pierduse ritmul şi bucuria dinainte. Stăruia o încordare nefirească asupra celor trei arheologi rămaşi.

Şi iată, la un moment dat, unul din arheologi alergă la altul şi îl zgâlţâi de umeri. Acesta îşi întoarse capul. Primul întinse mâna către stânci.

Răsărind parcă din spaimele şi nesiguranţa lor, în noianul de întuneric de deasupra reflectoarelor, luceau doi ochi rotunzi, ficşi, reci, ochi fosforescenţi. Arheologii rămaseră aşa, privind într-acolo, până când ochii aceia dispărură. Mai aşteptară un timp să-i vadă reapărând şi, cum nu se mai întâmplă, se repeziră împreună spre suprafaţă.

Acolo nimeriră sub capota de plastic, sub zgomotul mărunt şi enervant al stropilor de ploaie, lovindu-se şi prelingându-se peste tot în jurul lor.

— Mai mare ruşinea! Ne-am speriat ca doi copii! spuse al doilea dintre ei, gata să-şi reaşeze masca pe faţă.

Dar celălalt se descheie la costumul care parcă îl sufoca şi strigă şuierat:

— Trebuie să-l anunţăm pe Gordun! Aşa nu mai merge!

Şi se repezi în casă.

Gordun îl primi cu o căutătură speriată:

— S-a mai întâmplat ceva?

Arheologul îi povesti totul dintr-o răsuflare şi încheie:

— Am venit să vă cer harpoane cu unde electromagnetice!

Gordun nu răspunse. Parcă n-ar fi auzit.

Arheologul îşi repetă cererea.

— Tot ce pot să vă dau, îi spuse Gordun, sunt torţe de alungat animalul, dar nu de omorât. Nu trebuie să-l omorâţi! Se pare că este o fosilă care

trebuie studiată! Acceptaţi să lucraţi în condiţiile astea? Eu nu pot să vă oblig!

Arheologul rămase încremenit. Nu se aşteptase la un asemenea răspuns. Îşi şterse năduşeala de pe frunte, în timp ce Gordun îl privea cu încordare.

Într-un târziu îşi înălţă capul şi-l privi pe Gordun fără să clipească.

— Ei, dacă aşa stau lucrurile, ce-o să facem? Ne vedem de treabă!

10

Cei trei arheologi subacvatici îşi umplură centurile de torţe electronice şi se întoarseră în adânc. În schimb Gordun nu-şi mai putea găsi locul în niciun chip. Se plimba cu mâinile la spate pe platforma de plastic şi, din când în când, stătea să se uite la ploaia care se scurgea pe capotă.

Îl enerva şi liniştea Elenei care, ceva mai departe, cerceta cu de-amănuntul podeaua de tuburi a insulei. „Ce-i pasă ei!” îşi spunea Gordun. „Credeam că templul acesta îi va prinde pe toţi în acelaşi elan! Dar nu-şi fac decât datoria!”

Se întâlni cu Lia, împreună cu Puiu şi cu cei doi paleontologi ai ei. Erau gata să-şi pună căştile de scafandru.

— Ce faceţi? Unde vă duceţi? îi întrebă cu oarecare ciudă.

— Ne ducem să căutăm peştele! îi răspunse firesc Lia. Trebuie să-l urmărim şi să studiem tot ce este în legătură cu el, condiţiile în care s-a păstrat şi celelalte...

— Nu vin şi arheologii dumneavoastră subacvatici? întrebă vesel unul din paleontologi.

— Ce să caute arheologii acolo? vorbi în silă Gordun. Duceţi-vă, faceţi-vă meseria şi descotorosiţi-ne cât mai repede de el.

Paleontologul schimbă o privire cu Lia.

Era limpede că n-aveau deloc de gând să îi „descotorosească”.

Gordun n-o mai opri pe Lia să plece. Şi nici să-l ia şi pe Puiu.

„Poftim, îşi spuse el, insula asta, care a fost montată aici pentru arheologi, a ajuns acum a paleontologilor! Şi noi care ne bucuram că fundul e mort!...”

Din casă ieşi Sanda, într-un costum elegant de mătase sintetică: bluză verde-închis, pantaloni muştar. Buclele negre îi fluturau pe umeri cu graţie.

— Emil, de ieri n-am mai primit niciun vas! Ce se-ntâmplă?

„Asta îmi mai lipsea acum – Sanda!” îşi spuse Gordun, privind-o pieziş.

— N-ai auzit că pe fundul mării umblă monştri fioroşi din epoci preistorice? se burzului el.

— Am auzit de accident, bâigui Sanda, dar n-am crezut că asta va opri...

— Nici n-a oprit! Să nu crezi una ca asta! Totul e ca mai înainte! Absolut la fel! Şi tu ai să-ţi primeşti vasele ca de obicei! Ai să vezi! Poţi să te-ntorci liniştită în secţie! Şi aşteaptă! Au să vină!

Sanda făcu ochi mari în faţa acestui şuvoi de cuvinte. Vru să adauge ceva, dar nu mai îndrăzni. De altfel, Gordun părea că încheiase tot ce avea să-i spună şi se pregătea să se îndepărteze spre marginea platformei.

În timp ce Sanda se întorcea spre casă, neliniştită, Elena se ridică din colţul ei şi-i făcu semn lui Gordun să se apropie.

Gordun se îndreptă către ea.

Se pare însă că lucrurile pe oare i le spuse nu erau chiar atât de neimportante, căci Gordun începu să se agite într-un mod neaşteptat, iar când Elena termină, o luă la goană spre cabina tehnicienilor.

11

— Cel mai bun lucru pe lume e saramura de crap! spunea tânărul tehnician însărcinat cu supravegherea impulsurilor undelor luminoase, care menţineau insula în mijlocul mării, deasupra templului scufundat.

Se sprijinea de masa acoperită de butoane de comandă şi ecrane şi râdea către tehnicianul mai în vârstă, înfundat în fotoliul de plastic.

— Ei, dar ştii, una gătită de un pescar bătrân, şi, dacă se poate, lipovean!

— Unde-ai găsit tu un pescar lipovean şi care, pe deasupra, să facă şi saramură de crap? îl înfruntă cel mai în vârstă, scoţând rotogoale de fum dintr-o ţigară pe jumătate consumată.

— Unde-neunde, asta e! insistă tânărul. Ascultă-mă pe mine! N-o să găseşti în nicio carte aşa ceva! Nicio maşină care să ţi-o pregătească...

— Mă duci şi pe mine la lipoveanul tău?

În clipa aceea, Gordun năvăli pe uşă ca o furtună.

— Bună seara! le spuse el. Cum stăm cu insula? Totul e-n ordine?

— Aveţi vreo nemulţumire? întrebă cel tânăr.

Gordun se aşeză în faţa lor, frământându-şi mâinile.

— Niciuna. Mă gândeam doar că... furtuna asta... s-ar fi putut să fi defectat unele aparate. N-aveţi nevoie de ceva?

— Nimic! Totul e-n perfectă ordine! spuse cel mai în vârstă.

— În cazul ăsta aţi putea să vă părăsiţi pentru un timp supravegherea aici, fără primejdie?

Cei doi tehnicieni se priviră.

— Să părăsim supravegherea?! repetă cel tânăr, uimit.

— Şi unde să ne ducem? întrebă cel mai în vârstă.

Gordun îşi trase scaunul mai aproape de ei.

— Am să vă împărtăşesc un plan al meu! Veţi spune poate că e o năzdrăvănie! Dar trebuie încercat! Vă cer sfatul, ajutorul...

Cel mai în vârstă îşi stinse ţigara. Cel mai tânăr se aplecă să-l poată auzi mai bine pe Gordun.

Şi-n dimineaţa aceea vorbiră îndelung. Nici nu băgară de seamă când se făcu amiază şi sirena insulei îi chemă la masă.

12

Deasupra templului, stânca scufundată forma un zid înalt, plin de colţuri, rupturi netezite de apă, adâncituri. Mişunau vietăţi mărunte.

O grotă uriaşă îşi deschidea gura ca un abis. Acolo îi duse Puiu pe Lia şi pe cei doi paleontologi.

Se târâră înăuntru, cu băgare de seamă.

La început nu văzură nimic. Apoi prinseră să se obişnuiască cu întunericul şi să distingă pereţii netezi ai grotei, în care foiau peşti ciudaţi şi de care erau prinse alge şi moluşte şi mai ciudate.

Era clar: în această grotă, care păstra legătura cu straturile de apă de deasupra, ajungea un curent vertical, primenind-o uşor. Şi grota era locuită. Locuită de-o vegetaţie şi faună pe care n-o mai întâlniseră nicăieri.

Umblară mult, strângând tot ce le cădea în mână, alge şi vietăţi mărunte, fotografiind într-una, peste tot.

Şi iată, după un colţ de stâncă, îşi scoase botul uriaş, cu dinţi puternici, triunghiulari, o namilă de peşte neobişnuit.

Puiu îl zări primul şi o trase pe Lia de mână. Întinse braţul şi i-l arătă.

Lia se propti de peretele de stâncă.

Cei doi paleontologi subacvatici se apropiau din părţi. Zăriră şi ei namila. Strângeau în mâini harpoanele cu care n-aveau voie să-l omoare, cu care trebuiau doar să-l sperie.

Peştele se-apropia cu fereală. Nici el nu mai văzuse prin locurile acelea asemenea fiinţe. Măsura aproape zece metri lungime.

Unul din paleontologi ridică aparatul de fotografiat, trase câteva poze.

— Aruncaţi torţe! făcu semn cu mâna celălalt paleontolog. Şi, în curând, în jurul namilei şiroiră lămpile-torţă aprinse.

Peştele se opri, apoi zvâcni din coadă şi se prelinse într-una din găurile imense ale stâncii.

Trecu un timp până când Lia şi ceilalţi se dezlipiră de peretele de piatră.

Lia îl apucă pe Puiu de mijloc, împingându-l afară din grotă cu toată puterea de care era capabilă. Prin costumul greoi şi larg, Puiu o simţea tremurând.

13

Lia apucă mâinile lui Gordun, privindu-l în ochi cu un tremur.

— *Carcharodon auriculatus Blainv,* o fosilă din neozoic, din neamul rechinilor!

— Atacă oamenii?

— E dintre cele mai temute animale de pradă! murmură ea.

Pe faţa lui Gordun apăru ceva care aducea a zâmbet.

Lia îl imploră, năvalnic:

— Emil, trebuie să ne înţelegi! Nu vrem să încetaţi lucrul! Datorită vouă suntem aici, l-am găsit! Dar îţi dai seama ce înseamnă această descoperire pentru...

Gordun se desprinse din mâinile ei:

— Nu-ţi fie teamă! Nimeni nu se va atinge de el! Puteţi să-l cercetaţi în toată liniştea...

Şi, fără să mai adauge nimic, plecă.

14

În curând, toţi arheologii de pe insulă aflară lucrurile nemaipomenite care se petreceau în adâncul apei. Arheologii subacvatici povestiră de mai multe ori la masă, cu de-amănuntul, cum se petrecuse accidentul colegului, cum zăriseră ochii aceia aţintiţi asupra lor din întuneric.

Paleontologii explicau, plini de importanţă, că peştele acesta era dintr-o specie care dispăruse de mult din apa Mării Negre.

Dar veselia lor le era tuturor nesuferită, ca şi cum ei ar fi fost vinovaţi că se stricase cursul firesc, drept, al cercetărilor templului.

Gordun hotărâse, de altfel, încetarea lucrărilor. Şi nimeni nu pricepea de ce. Oricât de fioros, peştele li se părea un motiv prea anemic.

Cei trei arheologi subacvatici se duseră iară să vorbească cu Gordun.

— Dacă torţele electronice nu sunt suficiente spre a-l alunga, îi spuse unul din ei, am putea continua lucrările vâraţi în cuşti de protecţie, aşa cum se obişnuia pe vremuri, împotriva rechinilor.

— Nu-i nicio primejdie, îi răspunse Gordun, dar deocamdată lucrările trebuiesc întrerupte!

— Ce înseamnă „deocamdată”, tovarăşe Gordun? se necăji arheologul. Dacă „deocamdată” ăsta durează, nu ne mai rămâne decât să ne facem bagajele şi să lăsăm insula în seama paleontologilor!

Cei trei erau plouaţi de-a binelea. Toată ziua priviseră la televizor o piesă de teatru, răsfoiseră câteva cărţi, ascultaseră un concert. Asta era viaţa de arheolog subacvatic?

— În curând totul are să se aranjeze, le spuse Gordun. De asta răspund eu!

Arheologii subacvatici plecară nemulţumiţi, fără să fi aflat nimic mai mult decât ştiau dinainte.

Pe insulă se întâmplau şi alte lucruri ciudate. Două elicoptere depuseseră pe platforma de aterizare tuburi de plastic, cabluri, ciocane pneumatice şi altele. Tehnicienii le luaseră şi se vârau toată ziua cu ele sub apă. Dar ceea ce lucrau ei nu ştia nimeni.

15

Singurii care nu aflaseră de încetarea lucrărilor în adânc erau Anatol şi cei doi epigrafişti ai lui. Inscripţiile aduse până atunci erau atât de importante, încât nu prididеau să le cerceteze cât era ziua de lungă. La masă cu ceilalţi nu se mai duceau.

Erau atât de multe blocuri cu inscripţii în încăperea lor, pe care nu se îndurau să le trimită cu elicopterele la Constanţa, încât nici nu băgară de seamă că de câteva zile nu le veneau blocuri noi.

Închişi lângă maşina electronică, care stampa, citea şi transcria orice inscripţie, ei se chinuiau să descifreze scrierea veche cu semne uneori necunoscute, într-o limbă barbară sau pe jumătate ştearsă, vorbeau cu Bucureştiul, căutând dezlegări şi înţelesuri, scriau rapoarte lungi, detailate şi mereu revizuite...

Nimic din agitaţia de afară nu ajunsese încă la ei.

16

Oră târzie din noapte.

Se strânseseră cu toţii în sufragerie, în jurul televizorului.

La jurnalul de noutăţi se anunţa tocmai descoperirea templului lui Poseidon din Marea Neagră. Se dădeau chiar fotografiile executate sub apă de Anatol, care fuseseră trimise la institut.

Pe ecranul televizorului siluetele coloanelor şi zidurilor apăreau cu toată frumuseţea lor de basm.

Gordun era chiar în faţă şi privea pe ecran, împreună cu toţi.

La televizor se anunţă în continuare:

„În timp ce arheologii lucrează cu asiduitate la dezgroparea vechiului monument, s-a făcut o altă descoperire, de importanţă epocală pentru ştiinţă: un celacant[24], a cărui specie a dispărut de mult de pe scoarţa...”

Gordun se ridică şi ieşi.

---

[24] celacant – peşte din familia *squalidae* cu gura sub bot, rapace şi care naşte pui vii.

Se propti de stâlpul unuia din felinarele fluorescente ale insulei şi îşi aprinse o ţigară.

În spatele lui auzi paşi mărunţi, de femeie, apropiindu-se. Nu se întoarse. Era Lia.

— Emil, începu ea cu oarecare ezitare, să nu crezi că mi-e indiferent faptul că voi aţi oprit lucrările...

— Să lăsăm asta, Lia.

— Emil, cred că ne putem gândi cum putem face ca să se continue cercetările în ambele direcţii...

— E târziu! murmură el, fără să se întoarcă.

— Cum adică? veni ea în faţă lui. Voi nu veţi mai lucra la dezgroparea templului? Ai renunţat?

— Am spus: să lăsăm asta! îi evită el privirea. Pe tine nu te priveşte.

— Cum nu mă priveşte? De ce crezi asta?

— Bineînţeles că eu nu renunţ! zâmbi el ciudat.

— Emil, vorbi încet Lia, mi-ai spus zilele trecute că tu conduci lucrările pe insulă. Gândeşte-te că s-ar putea spune că ai condus nu numai lucrările arheologilor, dar şi pe cele ale paleontologilor, care...

— Iartă-mă, o întrerupse el, desprinzându-se de stâlpul felinarului, trebuie să mă duc în cabina tehnicienilor! Şi, ca o scuză, adăugă: Se pare că ceva nu este în ordine cu undele luminoase care ne fixează insula...

Se îndepărtă, scuturându-şi ţigara.

Lia se uită după el nemişcată.

Când se întoarse, scoase un strigăt: lângă ea era Puiu. Privea speriat şi trist, gata să plângă.

— Ce faci aici, Puiule? îl mustră ea.

Puiu îşi lăsă capul în jos şi nu răspunse.

— Hai în casă! îi spuse Lia, apucându-l de umeri.

17

În dimineaţa aceea îl opri pe Gordun şi Tudor:

— Bine, Emil, ce facem? Am încrucişat braţele pur şi simplu?

— N-am încrucişat braţele deloc! Ţi se pare!

— Na-ţi-o bună! De câteva zile nu mai facem nimic! Asta ce înseamnă?

— Mai aşteaptă puţin şi ai să vezi!

— Ce să văd?

Gordun îl apucă de umeri:

— Ia ascultă, de ieri, de alaltăieri mă cunoşti tu pe mine?

— Şi ce-i cu asta?

— Nimic. Atât!

— Emil, înţeleg, pregăteşti ceva. Spune-mi numai atât şi nu te întreb mai mult.

— Nu-ţi spun nimic.

— De ce? Am fost totdeauna cu tine, în cele mai grele momente.

— Tocmai.

— Atunci?

— Atunci, nimic. Mai aşteaptă puţin. Ca şi ceilalţi.

— Până când?

— Cât va fi nevoie!

Se priviră o clipă în ochi.

— Bine, rosti Tudor.

18

Până la urmă află şi Anatol ce se petrecea pe insulă. Alergă la Gordun cu sufletul la gură. Îl găsi în cabina lui, într-un jeţ. Veni în faţa lui şi începu să-i spună:

— Pe mine lasă-mă să cobor, tovarăşe Gordun. Mie nu mi-e frică de peşti, oricât de fioroşi. Pe cuvântul meu. Sunt chiar convins că n-o să-mi facă nimic. Dar nu putem lăsa inscripţiile îngropate. Ştii ce-am găsit? Una asemănătoare cu faimosul decret închinat lui Diogenes al lui Diogenes de la Histria[25]. A fost aşezat şi aici. Cine ar fi crezut? Şi un decret care vorbeşte despre răscoalele de sclavi din Callatis din secolul al IV-lea î.e.n. Şi alte decrete. N-ai mai venit de mult pe la noi. Avem aici pe insulă un adevărat lapidarium.

Gordun zâmbi:

— Ei, Anatol, nici prin minte nu mi-ar fi trecut, când te-am luat cu mine, să te văd aşa însufleţit!

— Ce-ţi spuneai: Un tinerel, acolo, un mucos, a rămas la muzeu în perioada săpăturilor, că nimeni n-are nevoie de el! Nu-i aşa?

— Nu chiar aşa!

— Lasă că ştiu eu! N-are nicio importanţă asta! Totul e că trebuie să ne continuăm cercetările, ce naiba!

— Păi cine zice că n-o să le continuăm?

— Adevărat? se lumină el la faţă. Nu le-am părăsit?

— A spus cineva aşa ceva?

— Ei, da... se bâlbâi el, pe insulă... se vorbesc multe.

Ochii lui Gordun scăpărară:

---

[25] Decret onorific în cinstea unui binefăcător local, datând din sec. al III-lea î.e.n., descoperit în primele săpături ale cetăţii şi păstrat la muzeul din Histria.

— Ce spui? Se vorbeşte că am părăsit cercetările?

— Cred că e bine să ştii, urmă mai încet Anatol, sunt unii arheologi care chiar vor să plece.

— Ce vorbeşti! sări ca ars Gordun. Cine-s ăia?

— Dintre arheologii de epocă greacă, dintre cei subacvatici...

Gordun se ridică în picioare. Făcu câţiva paşi prin cameră, apoi se opri în faţa microfonului, apăsă câteva butoane şi rosti calm:

— Toţi arheologii să se strângă în partea de sud a insulei! Toţi arheologii să se strângă în partea de sud a insulei, numaidecât.

Întrerupse legătura.

— Eşti ca un căpitan de vas! râse Anatol. Vai, ce m-am speriat! Dar acum, dintr-odată, în faţa dumitale, toată spaima mea mi se pare o copilărie.

Gordun privea pe geamul cabinei cum ieşeau arheologii, strângându-se pe punte. Erau agitaţi, vorbeau între ei, gesticulau. Printre ei şi Elena. Venea cu Tudor şi Sanda. Singurii calmi, netulburaţi, erau Elena şi Tudor. Elena... Oare numai fiindcă ştia ce se pregătea? Era peste putinţă să ţi-o închipui pe Elena agitată, nervoasă, înspăimântată... Iar Tudor era liniştit pentru că, fără să ştie nimic, încrederea lui în Gordun nu avea limite. Atâta tot. Sanda, în schimb, îşi rotea în toate părţile ochii aceia de viezure şi vorbea într-una...

După ce-i văzu adunându-se, Gordun îi spuse lui Anatol:

— Haide, vino şi tu!

Şi coborî.

Arheologii făcură roată în jurul lui.

Gordun le zâmbi:

— Ei, cum vă simţiţi după câteva zile de vacanţă? Aţi început să vă îngrăşaţi?

— Tovarăşe Gordun, ce facem? întrebă un arheolog mai bătrân. Ne-am speriat de un peşte? Nu putem să ne apărăm de el, fără să-l atingem? Am mai trecut noi şi prin alte greutăţi...

— Ce zic cei de la Bucureşti? întrebă un altul. Că ne-am pus pe trândăveală?

— Şi cât o să mai stăm aşa? întrebă o fată tânără, care era unul din arheologii de epocă greacă.

Gordun îi lăsă să-şi termine ploaia de întrebări. Întâlni în mijlocul lor zâmbetul Elenei. Elena, pe care niciodată n-o văzuse zâmbind. Dar nu avu vreme să-şi dea socoteală mâi bine de lucrul acesta neobişnuit, căci şuvoiul de nelinişti al celorlalţi îl învălui din nou. Şi, printre toţi, privirea încordată a lui Tudor, care aştepta un răspuns, poate mai mult decât toţi.

— Vedeţi, vorbi în sfârşit Gordun. V-am chemat aici să vă spun să nu vă îndulciţi prea rău de lene, fiindcă în curând au să ni se ceară forţe sporite, cu care să muncim mai abitir ca oricând.

Numaidecât se strânseră şi mai mult în jurul lui.

— Nici nu vrem altceva!

— Când începem?

— Haidem odată, c-am amorţit de tot!

Gordun îşi ridică glasul, dominându-i:

— Mâine! Chiar mâine dimineaţă ne vom apuca de treabă. Să fiţi cu toţii aici, afară, pe locul ăsta, la ora şapte. Dar nu mai târziu!

— S-a terminat cu peştele? întrebă o voce.

— Mâine dimineaţă n-are să ne mai pese de el! vorbi răspicat Gordun şi-şi lăsă asupra lor privirea aceea calmă şi hotărâtă, căreia nu i te puteai împotrivi.

Urmă un răstimp de tăcere. Fiecare aştepta o explicaţie.

Gordun îşi trecu o mână prin părul răvăşit de vânt şi adăugă:

— Mâine am să vă pot spune mai mult. Nu mai e mult până mâine. Ne întâlnim aici, cum am hotărât.

Şi ieşi dintre ei.

Îl lăsară să se departeze, foindu-se, dar fără zarva de mai înainte.

Gordun evită să mai privească la Elena, la zâmbetul ei, la Tudor, la Anatol... Se îndreptă spre locuinţa lui. Se temu că acolo avea să dea peste Lia. Dar Lia nu venise încă. Era numai Puiu, care, de îndată ce deschise uşa, alergă şi-şi îngropă capul în haina lui. Gordun se-ntunecă deodată şi îl mângâie.

Apoi, cum Puiu nu-şi mai scotea capul din haină, îl trase el singur, zgâlţâindu-l de umăr:

— Ce-i cu tine, măi voinicule?

Puiu avea lacrimi în ochi.

— Ia te uită, se sperie Gordun. Ce-nseamnă asta?

— Tăticule, tăticule, oftă Puiu, nu te supăra. Ar fi fost mai bine să mă fi dus cu copiii în tabără, la Braşov!

— Nu vorbi prostii! se încruntă Gordun. Nu mai eşti un copil! Eşti un flăcău în toată puterea cuvântului, ai înfruntat alături de noi furtuna şi adâncul mării...

Puiu se depărtă şi se propti de geam.

— Da, da, murmură el. Ar fi fost cu mult mai bine...

A doua zi, în zori, arheologii se strânseră pe insulă, după cum fusese hotărât.

Soarele nu răsărise încă. Dar tot cerul era inundat de o geană roşie, strălucitoare, care înflăcăra toată marea. Începea o zi nouă, caldă, de vară.

La ora aceea însă briza, încă rece, îi strângea de umeri pe fiecare.

Se foiau, şuşoteau, şi mai cu seamă nu înţelegeau ce căutau acolo câteva bărci mici cu motor, pescăreşti, prinse de marginea insulei.

Gordun apăru din casă, împreună cu Proca şi câţiva pescari.

— Bună dimineaţa! le zâmbi el. Şi apoi, privind la ceas, adăugă: E ora şapte! V-am spus că astăzi ne vom apuca iar de treabă şi n-are să ne mai pese de fosila aceea! Se aplecă pe marginea insulei şi privi în apă.

Nimeni nu se clinti.

Apa lângă insulă se frământa neobişnuit, cu răsuflări din adânc.

Gordun se îndreptă spre mecanismul de ascensor şi dădu drumul unui braţ în apă. Ascensorul coborî, hârâind stins.

Gordun rămase sprijinit de balustrada insulei, aşteptând.

Aşteptau toţi, fără să se mişte, privind pe urma ascensorului, care se afundase.

În curând, cei mai apropiaţi de insulă putură să observe ceva inform şi întunecat ridicându-se la suprafaţă. Valurile se despicau în jur, ca şi cum i-ar fi făcut loc să treacă.

Neluând în seamă răcoarea zorilor, tot mai înţepătoare, stăteau cu ochii aţintiţi spre luciul zbuciumat al apei, neînţelegând încă.

Şi iată, prin apa străvezie începu să se distingă ceva, ca o stâncă ce se ridica încet la suprafaţă. Apoi, deasupra valurilor, răsăriră frontonul pe jumătate năruit, capitelurile coloanelor, coloanele... templul întreg! Templul, care zăcuse în adânc, se sălta dinaintea lor, uriaş, şiroind de apă, înainte de-a mai ajunge cineva să spună ceva. Marmora albă de Paros, cu ornamentele ei de animale marine, pe jumătate năruite şi distruse, dar încă vizibile, părea dăltuită de apă, în adâncurile ei.

Numaidecât se întinseră către el gurile ţevilor cu glazură protectoare şi-l inundară din toate părţile, împotriva deteriorării noi a aerului.

Încremeniţi, priveau cu toţii, fără glas, neputând să creadă.

Pe lespezile ultimelor trepte, priponite pe tuburi de plastic, asemănătoare cu cele ale insulei, stăteau cei doi tehnicieni, mânuind cu îndemânare tuburile de glazură. Când terminară, se-ntoarseră spre insulă şi, fără să se desprindă de templu, salutară şi strigară:

— Totul e-n ordine, tovarăşe Gordun. Ne îndreptăm către mal.

Şi tot atât de uşor, pe cât se ridicase de la fund, templul se depărtă de insulă, legănat de valuri.

Ochii lui Gordun scăpărau ca niciodată. Îl căută printre ceilalţi pe Tudor şi îl apucă de umeri într-un elan nestăvilit:

— Ei, acum ai înţeles?

Tudor nu-i răspunse. Nu-şi putea lua ochii încă de la templul ce se depărta.

Când fu destul de departe, ca fiecare să-şi revină din uimire, Proca strigă:

— Mare bazaconie templul ăsta al vostru!

Şi toţi se repeziră la Gordun să-l întrebe ce-avea de gând cu el şi unde aveau să-şi continue lucrările.

Gordun le spuse, ascunzându-şi cu greu emoţia:

— Ce mai, ne împachetăm lucrurile şi ne ducem după el! La ţărm! Acolo are să rămâie de acum înainte, pentru totdeauna!

— Dar bine, se sperie Anatol, toate inscripţiile mele... nici până la noapte nu termin să le strâng!

— Din partea mea, vorbi Sanda, nu mi-a mai rămas nimic. Totul a fost trimis la Constanţa. Pot pleca oricând.

— Aveţi un ceas la dispoziţie! adăugă Gordun. Pescarii aşteaptă să vă încarce pe vasele de pescuit. Tot ce e de prisos lăsaţi aici, să fie adus după aceea de elicoptere.

— Mie îmi ajunge un ceas! rosti Tudor, îndreptându-se primul spre casă, cu nişte paşi de uriaş.

Departe, lângă far, se găsea şi Elena, care urmărise de la început totul, fără ca nimeni să aibă timp să o observe. Zâmbea iar şi mult mai viu ca în ajun. Gordun o zărise şi, intrigat, s-ar fi dus spre ea. Cu timpul însă nu era de glumit; aşa că se repezi în camera lui.

Încă din ajun îşi strânsese geamantanele, fără să spună nimănui nimic şi Lia îl urmărise tăcută.

O găsi dreaptă, nemişcată, în mijlocul încăperii, cu părul încă nestrâns în coc, revărsat peste capotul pe care apucase să şi-l azvârle pe umeri.

— Lia! strigă Gordun. L-ai văzut?

— Da, murmură ea, palidă, privindu-l cu ochi imenşi.

— Nu ţi-am spus nimic, nici ţie, nici nimănui, urmă Gordun năvalnic, căci nu ştiam dacă vom reuşi să-l scoatem! Ai văzut ce bine s-a păstrat în mâl? Ţi-ai fi închipuit, când zăcea acolo sub apă, că era atât de frumos...?

Îşi trecu palmele peste faţă şi o privi cu ochii luminaţi de-o bucurie nesfârşită.

— Şi-acum pleci? întrebă ea încet.

— Mă duc după el, bine-nţeles! Şi cum Lia îşi lăsa ochii în jos, adăugă: Cum îl aşezăm, vino şi tu să-l vezi! Doar suntem aici, aproape, la doi paşi! Poţi veni şi-n fiecare zi...

Lia zâmbi, mângâindu-i obrazul:
— L-ai fi scos vreodată, dacă n-ar fi fost fosila mea?
El îi apucă mâinile şi i le strânse una de alta:
— Ce-i drept, fără voi niciodată nu ne-ar fi dat prin minte să-l dezgropăm... Am fi muncit ani de zile acolo, în adânc şi cine ştie...
Ea-i înconjură gâtul cu braţele şi îşi lăsă obrazul pe al lui.
— Viaţa e uneori nemaipomenită, nu-i aşa?
— Minunată! murmură el.
Puiu năvăli pe uşă.
— Tată, au început să încarce vasele!
Gordun tresări. Îl întrebă râzând:
— Vii şi tu cu noi?
Puiu rămăsese în prag, privindu-i. O privea mai cu seamă pe Lia, pe care o vedea atât de rar cu părul revărsat pe umeri.
— Rămâi aici, Puiule! se rugă ea. Vom cerceta împreună toate grotele din fundul apei!
Puiu alergă în braţele ei:
— Dar, mamă, eu am descoperit templul cu tata! Trebuie să mă duc cu el!
Gordun râse:
— Iată o vorbă de voinic! Nici nu mă aşteptam să spui altfel! Şi-l apucă de umeri: Haide, strânge cât mai repede! Mama are să vină să ne vadă în fiecare zi!
Puiu îşi ridică ochii, cercetând faţa Liei:
— Adevărat?
— Ei, se încruntă Gordun, bine dispus, eşti gata?
Puiu se desprinse din braţele Liei şi, fără să mai adauge nimic, se apucă să-şi strângă geamantanaşul.
Gordun prinse capul Liei în palme:
— Draga mea, ai fost nemaipomenită, pe cuvântul meu!
— Dar n-am făcut decât ceea ce oricare în locul meu...
— Adevărat! Dar de atâţia ani credeam că te cunosc şi totuşi n-aş fi crezut...
— Ce n-ai fi crezut, Emil?
Gordun zâmbi ciudat:
— Să te lupţi cu mine, ştii! Aproape împotriva mea!
Îi strânse capul la piept:
— Cred că în dimineaţa asta te iubesc mai mult decât oricând. Şi tocmai pentru asta...

— Sunt gata, tată! strigă Puiu, ţinând în mână geamantanaşul. Şi cum Gordun păru că nu-l aude, se duse cu geamantanaşul la fereastră şi de acolo strigă iară: Tată, tată, nea Proca ne face nişte semne! Ia te uită!

Abia atunci se-ntoarse Gordun către el, o luă pe Lia de umeri şi veni cu ea la fereastră.

— Da, spuse el, au terminat de încărcat. Trebuie să plecăm. Ia-ţi rămas bun de la mămica! O vedem noi iară în curând, poate chiar astăzi!

Puiu îşi încolăci braţele în jurul gâtului Liei.

— Cu bine, mamă! Să vii neapărat!

Gordun îl împinse uşor către uşă. Din prag se mai întoarse o dată:

— Îţi telefonez cum ajung! Să-ţi spun cum l-au fixat pe ţărm!

Lia rămase sprijinită de fereastră, privind în urma lor.

Gordun închise uşa. Porni cu paşi mari spre bărcile cu motor, care aşteptau la marginea insulei. Puiu venea alergând lângă el.

Proca îi întâmpină:

— Ce faceţi? Nu mai veniţi odată? Şi-i trase un ghiont uşor în spatele lui Gordun: Nu v-am spus eu, nătărăilor, că vă veţi întoarce la noi, la ţărm?

— Hei, Proca, râse Gordun, ştii că am dat aici peste un peşte uriaş care înghite oameni?

Şi primul vas de pescuit, încărcat cu arheologi şi materiale, se desprinse de insula de plastic şi se depărtă pe drumul de apă pe care o luase şi templul.

20

Templul îşi dezvăluia acum nestingherit frumuseţea în parte năruită. Fusese depus cu grijă pe o coastă de stâncă. Toată ziua oamenii lucraseră să-l fixeze. Şi acum, sub ultimele raze ale soarelui ce stătea să asfinţească, se depărtaseră cu toţii.

Rămăsese numai Gordun în faţa lui, privindu-l.

Piatra devenise poroasă, îşi pierduse luciul şi scenele de luptă de pe fronton şi din interiorul zidurilor nu mai erau clare. Blocurile surpate nu fuseseră încă toate evacuate şi mai acopereau lespezile, în multe locuri sparte, şi treptele. Iar mâlul în care fusese înfundată temelia mai sus de baza coloanelor nu fusese încă spălat şi mai şiroia încă negru, vâscos, peste marmora albă.

Şi totuşi, dincolo de toate urmele unei zăceri de secole sub apă, în încremenirea adâncurilor, coloanele dorice se înălţau viguroase, semeţe, susţinând încă sobrietatea capitelurilor rămase.

— Ehei, bătrâne, te întorci la viaţă! zâmbi Gordun.

Pe locul fostei statui a lui Poseidon, trimisă la Constanţa pentru restaurare, rămăsese doar soclul de marmoră neagră, întruchipând stânca,

pe care Poseidon îşi rezemase genunchiul şi tridentul. Urmele tălpilor zeului erau încrustate în piatră. Şi dedesubt inscripţia în litere elegante, simple, greceşti.

Câte ofrande fuseseră aduse pe timpuri dinaintea acestei statui, câte animale au fost jertfite pe altarul din faţa treptelor templului, câte libaţiuni au fost împlinite cu solemnitate! Poseidon păruse că ocroteşte nemuritor lăcaşul... El însuşi, spunea legenda, ieşea din adâncul valurilor şi sălăşluia înăuntru, spre a asculta ruga oamenilor...

Gordun îşi lăsă privirea să alunece de-lungul coloanelor, înregistrând tăcut proporţiile simple şi desăvârşite ale întregii construcţii, graţia sobră a acroterei rămasă în unul din colţuri, scenele de lupte cu animale marine, înşiruindu-se pe metope... Marmora albă ducea mai departe, în stânca aspră a ţărmului, frumuseţea mării; o frumuseţe simplă, viguroasă, omenească...

Nu era decât un templu năruit, ros de apă! Cât de minunat avea să arate însă când aveau să-i aşeze din nou la loc fiecare bloc desprins, să-i restaureze fiecare surpătură...

Ei da, marea, tocmai marea, ţinutul peste care zeul vechiului lăcaş stăpânise cu puteri nesfârşite, tocmai ea, atunci, de mult, rosese temelia de piatră şi prăvălise tot edificiul în adâncul ei. Şi-a închis deasupra valurile, ascunzându-şi fapta în freamătul şi zbuciumul ei uniform.

Ar fi zăcut şi acum acolo, în noapte, neştiut, şi tot mai năruit, să piară, pe-ncetul, ros de apa necruţătoare, oarbă, înghiţit de mâl, dacă mâini de oameni nu l-ar fi scos la lumină.

Oamenii care, altădată, îngenuncheaseră cu spaimă în faţa altarului fumegând, să ceară ocrotire şi îndurare, s-au dovedit mai puternici decât zeii şi decât marea! Au smuls adâncurilor templul, lucrarea mâinilor lor, l-au redat soarelui şi vântului... l-au redat oamenilor...

Zeul nemuritor a pierit de mult, fără urmă. De mult s-a dovedit doar plăsmuire! Iar marea, iată, a rămas neputincioasă să-şi frângă valurile de ţărm...

Gordun îşi ridică ochii de pe soclul stingher şi printre coloane o văzu apropiindu-se domol pe Elena. Purta costumul ei cafeniu de doc; razele asfinţitului o învăluiau într-un nimb strălucitor de flăcări.

Gordun se ridică în picioare să o primească, dându-şi seama dintr-odată, c-o strângere de inimă şi fără să privească într-acolo, că jos, la poalele stâncii, elicopterul şantierului de la Histria se pregătea să-şi ia zborul, pentru a-i întoarce pe arheologii subacvatici pe care-i împrumutase şi care-şi terminaseră misiunea.

Elena se opri la oarecare distanţă, dându-şi capul pe spate, ca să privească în voie la templul pe care niciodată nu-l putuse vedea în întregime şi atât de limpede dinaintea ei, acolo în adânc, înfundat în mâl şi în noapte!

Zâmbi.

Era a treia oară că o vedea Gordun zâmbind. Şi era şi mândrie, şi bucurie în zâmbetul care-i lumina toată faţa, de obicei încremenită.

Gordun îi apucă mâinile într-un elan nestăvilit:

— Îţi sunt recunoscător pentru tot ce-ai făcut pentru noi! Îţi datorez că vedem templul aici, aşa! De-acum munca noastră va fi mult mai simplă.

Zâmbetul de pe faţa ei se accentuă:

— Gordun, eu îţi sunt recunoscătoare, pentru că am avut posibilitatea să muncesc fără răgaz şi am realizat cu toţii ceva ce merita toată osteneala...

Se aşezară pe acelaşi soclu, în faţa treptelor de intrare ale templului.

Tăcură un timp, privind peste pietre.

Apoi, Gordun întrebă încet:

— De unde vii? Cum de n-am mai auzit până acum, printre noi, vorbindu-se de dumneata?

— Puţin după ce mi-am terminat facultatea, răspunse ea simplu, am fost trimisă, cu un grup de colegi care se specializaseră şi ei în arheologia subacvatică, într-o echipă internaţională, departe, în Oceanul Pacific. Am avut mult de lucru acolo! Şi abia anul acesta m-am putut reîntoarce în ţară, spre a ajuta la terminarea dezgropării portului de la Histria.

— Iată însă că ai lucrat la altceva, la templul lui Poseidon!

— Adevărat! Ea îşi ridică iară ochii asupra zidurilor năruite şi adăugă, aproape fără voie: Nu-mi pare rău!

Gordun o cercetă cu o urmă de curiozitate:

— Şi n-ai vrea să te-ntorci la descoperirile din Pacific?

— O, nu! răspunse ea repede, încruntându-se dintr-odată.

Gordun aşteptă un timp să se explice, dar cum ea nu mai spuse nimic, o întrebă el:

— N-au fost lucruri interesante?

— Ba da! O insulă întreagă năruită sub apă, cu toate aşezările omeneşti, o insulă cuprinzând trei sate preistorice...

— Ia uite! Acum cred c-am auzit ceva despre asta... Dar una din lipsurile mele e că pun atâta patimă în ceea ce mă preocupă direct, că nu prea dau atenţie la celelalte...

— Studiul cu toate descoperirile noastre abia l-am predat Academiei şi este sub tipar...

— Şi-atunci? N-ai vrea să continui?

Faţa Elenei se aspri din nou.

— Nu, n-aş vrea să mă mai întorc acolo!

— De ce? insistă el, uimit.

Ea tăcu iarăşi. Apoi, fără să se întoarcă spre Gordun, şopti:

— Unul dintre colegii cu care am venit din ţară a pierit acolo, sub ochii mei, dintr-o neglijenţă.

Se opri iar. Apoi, şi mai încet:

— A fost sfâşiat de un rechin.

Pe dinaintea lui Gordun trecu atunci imaginea acelei dimineţi în care Elena, cu ochii strălucind nefiresc, îi spusese: „Trebuie să căutăm peştele! Înţelege, tovarăşe Gordun”... Pumnii ei strânşi, tremurul buzelor albe... Toată lupta ei ca oamenii să nu muncească sub biciul primejdiei...

Elena îşi trecu mâna prin părul scurt, într-un gest de deznădejde:

— Este de neînchipuit ca astăzi să mai moară un om în puterea vârstei!

Şi trăsăturile i se crispară de durere.

Gordun înţelese atunci că dacă templul lui se ridica acum atât de mândru dinaintea lor, în asfinţitul de soare, aceasta se datora în parte şi acelei întâmplări îngrozitoare din Pacific, care nu trebuia să se mai repete niciodată.

Fără să vrea, se gândi la Lia, deşi era ciudat.

Şi chiar în clipa aceea, în liniştea din jur răzbătu un zgomot neaşteptat: glasuri de copii, râsete sprinţare, tropăituri mărunte.

Priviră amândoi în vale. Într-adevăr, o droaie de copii, cu Puiu şi Ala în frunte, înconjurându-i din toate părţile pe Tudor şi Sanda, alergau către ei, căţărându-se pe stâncă.

Faţa Elenei se destinse, se lumină.

— De unde vin? întrebă ea.

Gordun nu ajunse să-i răspundă. Copiii erau acum dinaintea lor. Cravatele roşii le fluturau în ultimele raze de foc ale soarelui, care dispărea în zare.

— Uite colegii mei, tată! strigă Puiu. Uite-o pe Ala, colega mea de bancă! Au venit de-a dreptul de la Braşov, din tabără!

— Atâta ne-a vorbit Puiu de templu la videotelefon, spuse un băieţel oacheş, venind îndrăzneţ în faţa lui Gordun, că trebuia să-l vedem!

Iar Ala, apropiindu-se de Elena, o privi sfioasă şi curioasă:

— Dumneavoastră sunteţi tovarăşa Stoica?

— De unde mă cunoşti? se miră Elena.

— Toţi vă cunoaştem! De la Puiu! Aş vrea ca şi despre mine să se vorbească mai târziu atât de frumos!

— Ei, iată, strigă Gordun, bine-aţi venit! Vedeţi, acesta este faimosul templu al lui Poseidon, care altă dată se înălţase mândru pe-o insulă din mijlocul mării...

Copiii își întoarseră capetele în toate părţile, cu ochii lor neastâmpăraţi şi sfredelitori. Dar ei nu vedeau decât dărâmături şi pietroaie murdare de mâl.

— Explică-le copiilor, îl îndemnă Tudor pe Gordun.

Şi Gordun apucă să le vorbească copiilor despre cetăţile greceşti înfiripate la noi în Dobrogea acum aproape două mii cinci sute de ani, despre viaţa care se ducea pe atunci pe locurile astea şi ale cărei urme au rămas pân-acum, peste tot, pe pământul nostru...

Nu-şi dădu seama că Elena plecase, decât când deasupra lor se auzi uruitul elicopterului ce se depărta către Histria.

Copiii îl ascultau pe Gordun, cu răsuflările tăiate. Şi, prin întunericul tot mai dens al înserării, templul străvechi creştea dinaintea ochilor lor, se întregea, devenea tot mai frumos şi mai impunător...

Iar mai departe, uitată, marea se zvârcolea năucă şi fără căpătâi.